

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Dolný Vadičov (2007 – 2013)**

Na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Vadičov sa podieľal tím pracovníkov spoločnosti Premier Consulting spol. s r.o.:

- Ing. Miroslav Švec – hlavný projektový manažér
- Ing. Katarína Százová – projektový manažér
- Ing. Vladimír Lipovský – asistent projektového manažéra

Premier Consulting, spol. s r.o.
Hlavná kancelária: Hadovská cesta 870 • 945 01 Komárno • Slovak Republic
tel. +421 35 7713585 • fax: +421 35 7714250 • e-mail: info@premier-consulting.sk
www.eurofondy.sk

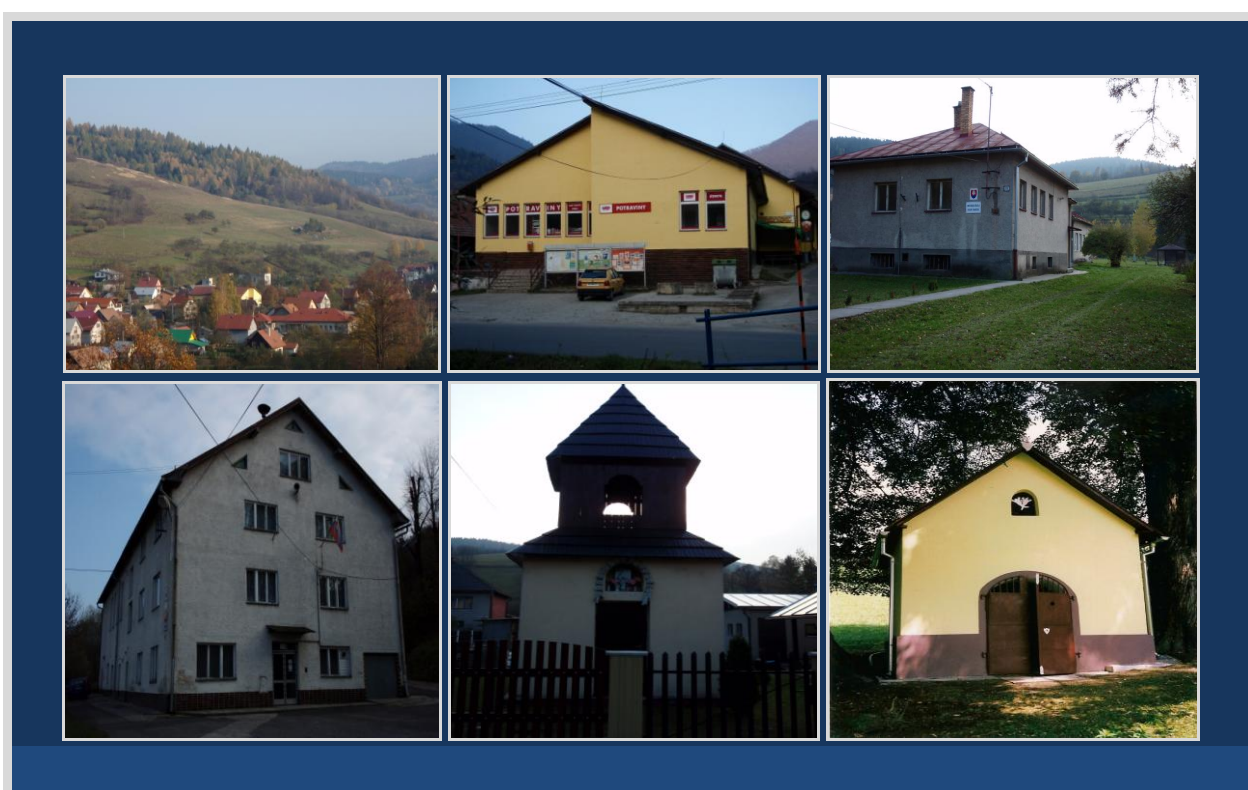
1. OBSAH

VÍZIA ROZVOJA OBCE DOLNÝ VADIČOV	4
1. ÚVOD	5
2. HISTÓRIA A SYMBOLY OBCE	7
2.1 História obce	7
2.2 Symboly obce	8
3. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE VÝCHODISKÁ	9
3.1 Socioekonomická analýza	9
3.1.1 Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	10
3.1.2 Ekonomická charakteristika	16
3.1.3 Občianska vybavenosť	21
3.1.4 Vzdelávanie a kultúra	26
3.1.5 Životné prostredie	28
3.2 Analýza realizovaných opatrení	29
3.3 SWOT analýza	30
3.4 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja	32
4. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA	35
4.1 Ciele a priority	35
4.2 Opatrenia a aktivity	36
4.3 Programová štruktúra, merateľné ukazovatele	47
5. FINANČNÝ PLÁN	49
5.1 Rozdelenie financií na programovacie obdobie	53
5.2 Rozdelenie financií na priority a opatrenia	54
6. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE	55
6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	55
6.2 Monitorovanie a hodnotenie	56
6.3 Harmonogram realizácie	57
7. ZÁVER	58

VÍZIA ROZVOJA OBCE DOLNÝ VADIČOV

Víziou je progresívna obec využívajúca výhodnú geografickú polohu, umožňujúca rozvoj podnikania a cestovného ruchu a hospodársky rast za podmienok trvalo udržateľného rozvoja, obec s kvalitnou infraštruktúrou zameranou na uspokojenie potrieb svojich obyvateľov na najvyššej úrovni, využívajúca úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektora a občanov obce.

1. ÚVOD

Uplynulá dekáda 20. storočia až po súčasnosť je ovplyvnená procesmi, ktoré výrazne predznamenal dynamiku a charakter premien spoločensko-politických, hospodárskych, sociálnych, sociálno-kultúrnych s celou škálou pozitívnych, ale aj problémových dopadov na spoločnosť. Významné sú nadnárodné súvislosti prebiehajúcich procesov, keďže sa netýkajú len jednej krajiny, ale sú súčasťou priestorovo širších premien, ktoré majú významné, prinajmenšom európske súvislosti. Premieta sa to, resp. odráža v európskych integračných procesoch, v hľadaní podôb štátnych i spoločných európskych postupov, pri riešení problémov, pri usmerňovaní vývojových procesov, pri hľadaní spoločných či koordinovaných politík.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je základným dokumentom, ktorým si obec pri výkone svojej činnosti zabezpečuje rozvoj svojho územia a potreby obyvateľov.

Ide o strednodobý programový dokument, ktorý bol spracovaný na základe zákona č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Pri spracovaní boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj napriek komplexnosti programu rozvoja nie je cieľom vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Vadičov je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnom rozvojom pláne a s metodikou na vypracovanie príslušného PHSR pre obce.

Postup spracovania PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je účelovo spracovaný, najmä z hľadiska cieľov a priorít rozvoja SR a možností využívania fondov EÚ.

Postup spracovania PHSR je v súlade s Metodickou príručkou uverejnenou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja, sekciou regionálnej politiky. Samotnú chronológiu prípravy a vypracovania možno popísať nasledovne:

- 1) Vypracovanie **socioekonomickej analýzy obce**, v ktorej boli identifikované tendencie súčasného socioekonomického vývoja obce. Analýza bola zameraná na oblasti: rozvojový potenciál, ľudské zdroje, ekonomika, občianska vybavenosť, vzdelávanie a kultúra a životné prostredie.
- 2) Vypracovanie **analýzy realizovaných opatrení**, v rámci ktorej sa zhodnotili doterajšie skúsenosti predstaviteľov obce s implementáciou programov a podporou regionálneho rozvoja.
- 3) Vyhotovenie **SWOT analýzy**.
- 4) **Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja**, vychádza z identifikácie hlavných problémov, ktoré PHSR rieši a určenia potenciálu pre toto riešenie.
- 5) **Definovanie samotnej stratégie**. Tento bod priamo nadväzuje na SWOT analýzu s cieľom odstrániť, alebo zmierniť identifikované disparity pomocou využitia potenciálu reprezentovaného určenými faktormi rozvoja.
- 6) Vymedzenie opatrení a aktivít. Vychádza zo strategickej vízie obce, výsledkov analýz a stratégie PRO. V rámci aktivít ide o činnosti, ktoré budú v rámci vymedzených opatrení podporené. Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority.
- 7) Definovanie merateľných ukazovateľov a **opis rozvojovej stratégie**.
- 8) Zostavenie finančného plánu. Východiskom boli disponibilné finančné zdroje obce a vymedzené opatrenia a aktivity.
- 9) **Definícia priorít a opatrení**.
- 10) Kompletizácia PHSR.
- 11) Schvaľovanie a publikovanie PHSR.

V rámci samotnej prípravy PHSR prebiehalo zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie a spracovanie získaných podkladov obce.

Dôvodom pre vypracovanie programu rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené. Preto sa pre obdobie nasledujúcich 6 rokov, t.j. s platnosťou do roku 2013 vypracúva nový komplexný plánovací dokument spĺňajúci aktuálne kritériá strategického plánu pre úroveň miestnej samosprávy, ktorým je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

2. HISTÓRIA A SYMBOLY OBCE

2.1 História obce

Prvá písomná zmienka o obci Dolný Vadičov je z roku 1359. Založili ju na klčovisku koncom 14. a začiatkom 15. storočia. Patrila zemanom Rudinskému a Nedeckovi, neskôr panstvu Strečno.

Dolnokysucká obec leží v údolí Vadičovského potoka uprostred kysuckých vrchov Ľadonhora (999 m n. m.) a Holý vrch (881 m n. m.). Historicky známe názvy obce: Silva Waditzow (1385), Vadycho (1419), Also Vadycho (1505), Nagy Wadyczow (1516), Alsó-Vadicsó, Dolní Wadičow (1773), Alschó-Wadicschó (1786), Alsó-Vadicsó, Dolný Wadičow (1808), Alsóvadicsó (1863), Alsóvadicsó (1873 - 1902), Alsóvadas (1907 - 1913), Dolný Vadičov, (Dolný) Vajčov (1920), Dolný Vadičov (1927).

Susediacimi obcami sú Kysucké Nové Mesto, Budatínska Lehota, Horný Vadičov, Kotrčiná Lúčka, Žilina – Zástranie a Lopušné Pažitie.

Podľa posledného sčítania ľudu mala obec 403 obyvateľov. V roku 1976 – 1990 sa vysťahovali mnohí obyvatelia obce do Kysuckého Nového Mesta, Žiliny a iných obcí Slovenska a Čiech. Obyvatelia obce sa hlásia k rímskokatolíckemu náboženstvu, obec je filiálkou farnosti Horný Vadičov.

Obec bola známa roľníctvom, drevorubačstvom, salašníctvom, rybolovom, ťažbou dreva, výrobou dreveného náradia a riadu, chovom dobytky, tkaním kobercov a drotárstvom.

Etnografické osobnosti obce: „Čo väčší pán v Terchovej, musel mať na svadbe muzičky z Vajčova“. Tento výrok charakterizuje hrdú osobitosť obce. V obci sa používa dolnokysucké nárečie patriace do skupiny západoslovenských nárečí. Kroje sú variantmi terchovského kroja.

Sakrálné stavby v obci sú Kaplnka Panny Márie z polovice 19. storočia a drevená zvonica z 19. storočia.

Zaujímavosťou obce sú taktiež drevenice, jedna z nich je aj zapísaná v zozname kultúrnych pamiatok. V obci sa v posledných rokoch budujú aj nové drevostavby rodinných domov.

Prírodnou zaujímavosťou obce je prírodná rezervácia Ľadonhora.

Zvonica z 19. storočia

Drevenica (v zozname kultúrnych pamiatok)

Kaplnka P. Márie z polovice 19. storočia

Nová drevostavba

Najznámejšou osobnosťou pochádzajúcou z obce Dolný Vadičov je farmaceut a výtvarník Zdeňek Bugán. Vyštudoval základnú školu v Čadci, od roku 1976 študoval na Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave, v roku 1977 – 1981 absolvoval súkromné štúdium v ateliéri akademického maliara Jozefa Bubána v Bratislave, v roku 1981 získal s Cenou rektora UK profesný titul doktora farmácie (PharmDr.). V roku 1989 sa stal členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. V roku 1984 vydali v Dánsku monografiu o jeho grafickej práci, od roku 1985 spolupracuje ako ilustrátor s vydavateľstvami na Slovensku, v Belgicku, Česku a Holandsku, venuje sa kresbe, maľbe, voľnej a užitej grafike a knižnej ilustrácii. Od roku 1982 žije v Ružomberku, pracuje v lekárni v Liptovských Sliačoch. Od roku 1981 mal 37 samostatných výstav (Čechy, Fínsko, Rusko, Litva, Poľsko, Japonsko, USA, Belgicko, Dánsko), zúčastnil sa na vyše 130 kolektívnych výstavách. Ocenenia a medaily získal v Poľsku, USA, Kanade a Českej republike.

2.2 Symboly obce

Erb, pečať a vlajka tvoria trojicu základných symbolov obce.

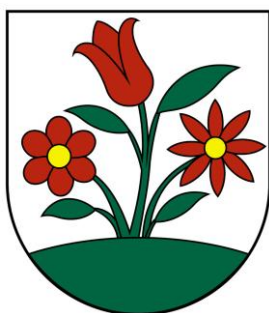
Erb obce má nasledovnú podobu:

V striebornom štíte zo stredu zelenej oblej pažite vyrastajúce tri červené kvety na zelených listnatých stopkách - uprostred tulipánový, vpravo zlatostredý okrúhlych lupeňov a vľavo zlatostredý kopijovitých lupeňov.

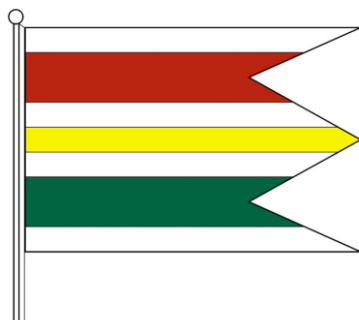
Vlajka Obce Dolný Vadičov pozostáva zo siedmich pozdĺžnych pruhov vo farbách bielej /1/9/, červenej /2/9/, bielej /1/9/, žltej /1/9/, bielej /1/9/, zelenej /2/9/, bielej /1/9/. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Pečať Obce Dolný Vadičov je okrúhla, uprostred s obecným symbolom a kruhopolisom OBEC DOLNÝ VADIČOV. Pečať má priemer 35 mm, čo je v súlade s domácimi zvyklosťami a predpismi o používaní pečiatok s obecnými symbolmi.

Erb obce

Vlajka obce

Pečať obce

3. EKONOMICKÉ A SOCIÁLNE KRITÉRIÁ

Finančná stabilita ekonomiky je výsledkom vzájomného pôsobenia situácie v reálnej ekonomike, vo finančnom sektore, na finančných trhoch a v platobnom systéme. Úloha domácej reálnej ekonomiky je pritom kľúčová. Určuje ju stabilita v jednotlivých sektoroch reálnej ekonomiky Slovenska – vo verejnom sektore, v sektore nefinančných spoločností, v sektore domácností a v sektore zahraničného obchodu.

Základná otázka vo vzťahu k finančnej stabilite je, či tieto sektory boli v rovnováhe a či výsledky ich hospodárenia vytvárali predpoklady na tvorbu potrebných rezerv a krytie ich finančných rizík, alebo naopak, či v ich finančnom hospodárení vznikali napätia, problémy s plnením záväzkov a riziká porúch. Tieto otázky vznikajú nielen vo vzťahu k súčasnej situácii, ale aj z hľadiska budúceho pravdepodobného vývoja vo vzťahu k udržateľnosti súčasného nastavenia parametrov ich hospodárenia.

Ak sa z týchto hľadísk pozrieme na vývoj ekonomiky SR, môžeme konštatovať, že bol veľmi priaznivý z hľadiska vytvárania predpokladov na celkovú ekonomickú a finančnú stabilitu. V ekonomike začala pôsobiť daňová reforma, ktorá znížila daňové zaťaženie podnikov a zlepšila vnímanie podnikateľského prostredia na Slovensku zahraničnými investormi. Ďalšie reformy, dôchodková reforma a reforma zdravotníctva, by mali prispieť k dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Pokračovala konsolidácia verejných financií. Prijaté reformy a opatrenia prispeli k zvýšeniu záujmu zahraničných investorov o investovanie na Slovensku. Rast ekonomiky sa zrýchlil, ale napriek tomu neboli v ekonomike prítomné známky prehrievania. Deficit na bežnom účte síce vzrástol, ale bol z veľkej časti financovaný priamymi zahraničnými investíciami. Tie vytvárali predpoklad na ďalší rast exportnej schopnosti a upevnenie vonkajšej ekonomickej stability.

3.1. Socioekonomická analýza

Stav sociálno-ekonomickej úrovne regiónov Slovenska v značnej miere determinuje model uplatňovanej regionálnej politiky. Ekonomickou regionalizáciou možno vymedziť územné celky, ktoré majú zhodné ekonomické parametre a vytvárajú relatívne homogénny funkčný celok, v ktorom pôsobia podnikateľské aktivity približne za rovnakých podmienok. Takýmito územnými celkami môžu byť trhové zóny koncentrácie ekonomických aktivít, alebo lokálne pracovné trhy, ktoré sa formujú na základe koncentrácie pracovných príležitostí vo sfére výroby, vo výrobných i verejných službách. Na území Slovenska v dôsledku predchádzajúceho vývoja lokálne pracovné trhy tvoria spádové územia miest, ktoré v strediskovej sústave osídlenia plnili funkciu stredísk obvodného významu.

Sociálna oblasť je významne previazaná s ekonomickou oblasťou, parametre ktorej určujú v značnej miere i situáciu, stav v sociálnej oblasti regiónu. Sociálna situácia zachytáva predovšetkým stav v oblastiach sociálnej či hmotnej odkázanosti a nezamestnanosti.

3.1.1. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Poloha a jej potenciál, prírodné danosti

Základnú charakteristiku, ľudský potenciál a smerovanie rozvoja obce najviac ovplyvňuje jej veľkosť. Väčšie obce majú oveľa širšie možnosti rozvoja, najmä v ekonomickej oblasti, ale aj v oblasti občianskej infraštruktúry. Väčšie obce často plnia funkciu strediskovej obce v štruktúre regionálneho osídlenia a sú ťahúňom rozvoja aj okolitých menších obcí. Ich úloha preto presahuje hranice ich katastrálneho územia. Naopak menšie obce majú na prvý pohľad obmedzenejšie možnosti ekonomického rozvoja. Ich potenciál a spoločenská hodnota je naopak skrytá v lepších možnostiach zachovania vidieckeho spôsobu života, uchovávaní kultúrnej hodnoty Slovenska a jeho regiónov a odkazu budúcim generáciám. Ekonomický rozvoj menších obcí je často spojený s úzkym prepojením na blízke väčšie, tzv. "strediskové" obce alebo blízke mestá. Obyvatelia často dochádzajú do väčších sídelných stredísk za prácou. Je však nesprávne zanedbávať možnosti ekonomického rozvoja v menších obciach a spoliehať sa len na blízke regionálne a mikroregionálne strediská. Každá obec má svoje špecifiká a je nesmierne dôležité ich analyzovať a na ich základe stanoviť rozvojovú stratégiu obce.

Obec Dolný Vadičov sa s počtom obyvateľov 455 k 31. 12. 2007 radí medzi malé obce na Slovensku. Vzhľadom na relatívne malú veľkosť je obec úzko spätá so svojím okolím a je od neho závislá. Obec nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Nemôže byť snahou obce poskytovať svojim obyvateľom všetky služby verejného charakteru, pretože by to mohlo byť pre malý počet obyvateľov neekonomické a tieto služby by nedosahovali požadovaných kvalít. Obec sa musí preto orientovať na služby obyvateľstvu, ktoré sú v obci vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách (blízke mesto, blízka väčšia obec). Stále však ostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov na ich naplnenie.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú určujúcim faktormi okolitého prostredia obce. Obec takéto okolité podmienky nedokáže ovplyvniť a musí ich chápať ako dané. Rozvoj v rámci Slovenska, kraja či okresu nie je zo strany obce plne ovplyvniteľný, ale je nevyhnutné ho analyzovať a zapracovať jeho trendy do rozvojovej stratégie obce. Poloha obce má mimoriadny vplyv na ekonomiku ako aj na lokalizáciu podnikov sídlacích v obci alebo jej bezprostrednej blízkosti.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec Dolný Vadičov do Žilinského kraja a okresu Kysucké Nové Mesto (okresy v súčasnosti neplnia administratívnu funkciu, sú však štatistickou jednotkou úrovne NUTS IV).

Žilinský kraj sa rozprestiera na ploche 6 801 km². Svojou rozlohou je tretím najväčším krajom Slovenskej republiky a zaberá 13,9 % z rozlohy štátu. Leží v severozápadnej časti SR, kde hraničí s Poľskou a Českou republikou. Na juhu hraničí s Banskobystrickým krajom, na východe s Prešovským a na západe s Trenčianskym krajom.

Okres Kysucké Nové Mesto sa nachádza v severozápadnej časti Žilinského kraja, v regióne Kysuce. Územie okresu leží v pohorí Javorníkov a Kysuckej vrchoviny. Zo smeru Žiliny sa vstupuje do okresu cez Chránený prírodný výtvor Kysucká brána. Zo severu susedí s okresom Čadca a na juhu s okresom Žilina.

Obec Dolný Vadičov leží uprostred Kysuckých vrchov, v doline Vadičovského potoka, necelých 6 km od okresného mesta Kysucké Nové Mesto, v nadmorskej výške 440 m n. m. v strede obce. Vrchovinný chotár tvoria druhohorné horniny. Lesy sú v severnej časti obce a nachádzajú sa tu prevažne hnedé lesné pôdy.

Obec leží v blízkosti okresného mesta Kysucké Nové Mesto (6 km) a krajského mesta Žilina (17 km). Blízkosť veľkého mestského sídla významnou mierou ovplyvňuje vývoj v obci. V jeho okrajovom pásme sú sledovateľné väzby na jadro ťažiska osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou.

Územné vymedzenie týchto pásiem však nie je stabilné a statické. Ide o isté, v čase premenlivé (pulzujúce) územia. Závisí to na rozvoji aktivít v jednotlivých pásmach a na rozvoji "sily" vlastného jadra ťažiska osídlenia. Obec samotná nie je schopná zabezpečiť dostatok ponuky práce pre obyvateľstvo rovnako ako šírku všetkých služieb, ktoré obyvateľstvo potrebuje. Obec má obmedzený trhový priestor pre širokú ponuku služieb. Nutnosť efektívneho zhodnocovania hmotných i finančných zdrojov prirodzene vytvára medzi väzby medzi mestom a obcou. Samotný región sa vyznačuje relatívnym nedostatkom vlastných zdrojov, ktoré sú schopné zabezpečiť rozvoj a štrukturálne zmeny. Poloha obce zabezpečuje jej obyvateľom kvalitnú školskú, kultúrnu, technickú a dopravnú infraštruktúru. Blízkosť mestského sídla má vplyv na vývoj nezamestnanosti v obci, nakoľko početná skupina obyvateľov v obci migruje za prácou do mesta.

Obec Dolný Vadičov má výhodnú geografickú polohu a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho a medzinárodného významu. V blízkosti obce sa nachádzajú cesty 1. triedy I/64 (Žilina - Komárno) a I/11 (Žilina – Čadca).

V meste Žilina sa stretávajú tri cesty medzinárodného významu E 50 (Atlantik-Paríž-Praha-Ukrajina) a E 75 (Balt-Beograd-Atény) a E 442. Diaľnica D1 z Bratislavy do Košíc je v súčasnosti vybudovaná po Hričovské Podhradie (križovatka pri letisku), pokračovať bude

tunelom Ovčiarsko medzi Žilinou a Lietavskou Lúčkou do tunela Višňové - Dubná Skala. Diaľnica D 3 od križovatky v Hričovskom podhradí je v súčasnosti v prevádzke po Horný Hričov. Pokračuje výstavba diaľničného privádzača do Strážova a na žilinskú estakádu. V blízkej budúcnosti začne výstavba úseku D3 ponad Vodnú nádrž Hričov smerom na Čadcu a Poľsko (prechod Skalité/Zwardoň).

Z pohľadu kvality života obyvateľov obce zohráva významnú úlohu lokalizácia významných inštitúcií.

Tabuľka 1: Sídla inštitúcií

Sídlo matričného úradu	Horný Vadičov
Sídlo pracoviska daňového úradu	Kysucké Nové Mesto
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Kysucké Nové Mesto
Sídlo Okresného súdu	Čadca
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Kysucké Nové Mesto
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Žilina
Sídlo Územnej vojenskej správy	Žilina
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Žilina
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR

L'udské zdroje

Jedným z najvýznamnejších rozvojových potenciálov každého územia je ľudský potenciál. Je výsledkom populačného a hospodárskeho vývoja regiónu.

V súčasnosti dochádza k prehlbovaniu rozdielov medzi mestským a vidieckym prostredím vo väčšine oblastí, najmä pokiaľ ide o kvalitu ľudského potenciálu (demografická, spoločensko-kultúrna, hospodárska, ekonomická oblasť) a jeho životné podmienky. To následne vyvoláva prehlbovanie aj medziregionálnych rozdielov, profilovanie jadrových a periférnych oblastí, jasne sa vyformovali problémové oblasti. Pretrvávajú dlhodobé narušenie prirodzenej formy osídlenia (mestskej a vidieckej štruktúry), v preľudnení miest a vyludňovaní malých vidieckych sídiel. Existujú rozdiely medzi kvalifikačnými, štrukturálnymi charakteristikami ľudských zdrojov nielen medzi Bratislavou a ostatnými územiami, ale i medzi jednotlivými oblasťami SR, ako i medzi ťažiskovými centrami osídlenia. Medziregionálna mobilita ľudských zdrojov je stále veľmi nízka ako dôsledok životného štýlu, ale tiež nepružného trhu s nehnuteľnosťami a bytmi.

Podľa údajov Štatistického úradu SR žilo k 31.12.2001 v obci Dolný Vadičov 403 obyvateľov, z toho 190 bolo žien a 213 mužov. K 31.12.2006 žilo v obci 459 obyvateľov, pričom žien bolo 214 a mužov 245. Priemerná hustota osídlenia územia obce je 77 obyvateľov/km² (k 31.12.2006), pričom priemerná hustota osídlenia okresu je 196 obyvateľov/km², Žilinského kraja 102 obyvateľov/km² a územia Slovenska 110 obyvateľov/km².

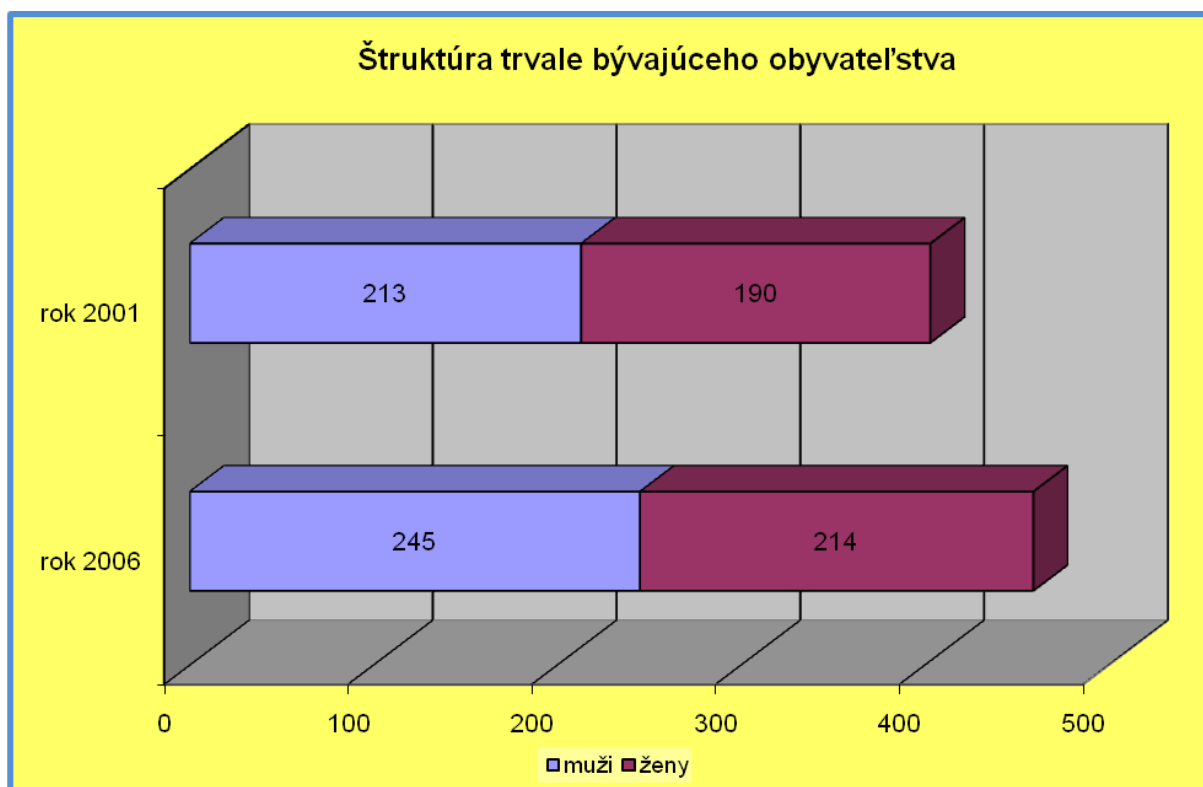
Tabuľka 2: Základné údaje o obyvateľstve

Základné údaje o obyvateľstve										
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Podiel žien z trvale bývajúceho obyvateľstva (v %)	Prítomné obyvateľstvo		Ekonomicky aktívne os.			Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva (v %)
	spolu	muži	ženy		spolu	na 1000 trvale bývajúcich	spolu	muži	ženy	
Dolný Vadičov	403	213	190	47,1	378	938	171	102	69	42,4

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

V štruktúre trvale bývajúceho obyvateľstva prevládajú počtom muži nad ženami. V roku 2001 predstavoval podiel žien na trvale bývajúcim obyvateľstve obce 47,1 % a podiel mužov bol 52,9 %. K 31.12.2006 tento podiel predstavoval 46,6 % žien a 53,4 % mužov.

Graf 1: Štruktúra trvale bývajúceho obyvateľstva za rok 2001 a 2006

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Štatistický úrad SR, údaje k 31.12.2006

Početnosť obyvateľstva v priestore je dôležitým faktorom rozvoja, lebo vytvára silnejšie trhové pole pre firmy ako aj ponuku práce. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Firmy priťahujú pracovné sily a ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje kvalitu, t.j. vzdelanosťnú úroveň a vekovú štruktúru. Migrácia je do značnej miery ovplyvňovaná predovšetkým možnosťou získania bývania a zamestnania. Z toho dôvodu môže byť migrácia ovplyvňovaná realizáciou

programov ekonomického rozvoja a súčasne vytváraním vhodných podmienok pre bývanie v obci.

Vývoj počtu obyvateľov od roku 2001-2006 svedčí o postupnom zvyšovaní počtu obyvateľov a poklese úmrtnosti v obci. Mení sa aj veková skladba obyvateľstva, klesá podiel staršej generácie a poproduktívneho obyvateľstva a zvyšuje sa podiel obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku. Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení, ktoré vyjadruje, akou mierou je v populácii zaťažená produktívna zložka obyvateľstva neproduktívnou zložkou. Vývoj indexu ekonomického zaťaženia má v posledných rokoch mierne klesajúcu tendenciu.

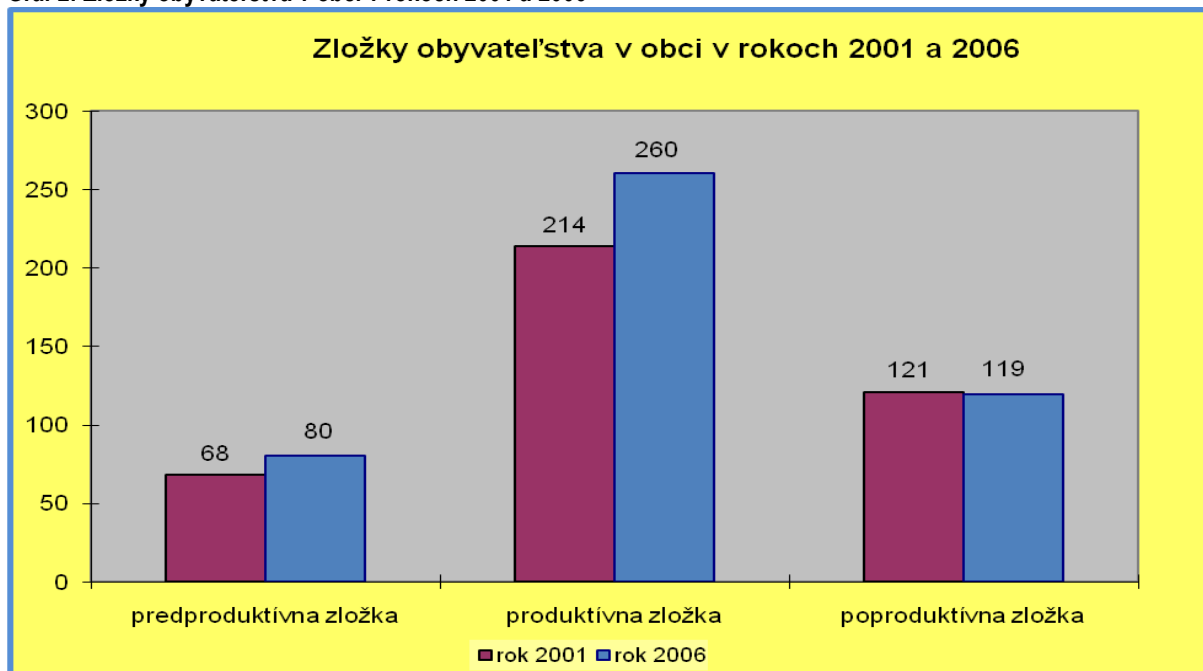
Zlepšenie indexu ekonomického zaťaženia - v prípade naplnenia potenciálu prisťahovania nových obyvateľov, hlavne mladých rodín, by v budúcnosti mohlo dôjsť k ešte väčšiemu zlepšeniu demografického profilu obce a zabezpečeniu stabilnejšej základne pre dlhodobý rast počtu obyvateľov prirodzenou cestou.

Tabuľka 3: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku										
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo							Podiel z trvale bývajúceho obyvateľstva		
	spolu	vo veku						vo veku (v %)		
		0-14	muži 15-59	ženy 15-54	muži 60+	ženy 55+	nezistenom	predprodukt.	produktívnom	poprodukt.
Dolný Vadičov	403	68	126	88	43	78	0	16,9	53,1	30,0

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf 2: Zložky obyvateľstva v obci v rokoch 2001 a 2006

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001, Štatistický úrad SR, údaje k 31.12.2006

Z hľadiska národnostného zloženia možno konštatovať, že zloženie obyvateľstva obce Dolný Vadičov je homogénne. Podľa údajov z roku 2001 obyvatelia slovenskej národnosti tvorili

98,5 % (abs. 397 obyvateľov) z celkového počtu obyvateľov, obyvatelia českej národnosti tvorili 0,7 % (abs. 3 obyvatelia).

Tabuľka 4: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti				
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu	v tom národnosť		
		slovenská	česká	nezistená
Dolný Vadičov	403	397	3	3

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov, a bytov 2001

Graf 3: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

V štruktúre obyvateľstva obce Dolný Vadičov podľa náboženského vyznania bola v roku 2001 najvyšším podielom zastúpená Rímsko-katolícka cirkev, ku ktorej sa hlási 95,5 % obyvateľov (abs. 385 obyvateľov), Evanjelická cirkev augsburského vyznania (0,5 %, abs. 2 obyvatelia, Grécko – katolícka cirkev (0,3 %, abs. 1 obyvateľ), iné a nezistené vyznanie / cirkev (2,5 % , abs. 10). Piaty obyvatelia sa nehlásili k žiadnemu vierovyznaniu.

Tabuľka 5: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania						
Podiel trvale bývajúceho obyvateľstva podľa náboženského vyznania / cirkvi						
Trvale obývané obyvateľstvo spolu	v tom náboženské vyznanie / cirkev					
	Rímsko-katolícka cirkev	Evanjelická cirkev augs. vyznania	Grécko - katolícka cirkev	iné	Nezistené vyznanie/cirkev	bez vyznania
403	385	2	1	2	8	5

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

3.1.2. Ekonomická charakteristika

Lokalizácia firiem ovplyvňuje ekonomickú i sociálnu úroveň v regióne najvýznamnejším spôsobom. Firmy ovplyvňujú rozvoj prostredníctvom:

- výroby a ponuky tovarov a služieb, čím uspokojujú kúpyschopný dopyt obyvateľstva
- sú rozhodujúcim zdrojom pracovných príležitostí, čím ovplyvňujú mieru nezamestnanosti
- sú zdrojom príjmov do verejných rozpočtov, t.j. do štátneho rozpočtu a rozpočtov miestnych a regionálnych samospráv.

Malé a stredné firmy v regióne zabezpečujú rôznorodosť ponuky tovarov a služieb ako aj rôznorodosť ponuky práce. Sú skôr adaptabilné na zmenu výrobných programov a skôr reagujú na zmenu dopytu. Na intenzite prepojenia firiem dodávateľsko-odberateľskými väzbami závisí, či sa v regióne prejaví ich multiplikačný efekt. Pozitívnym účinkom multiplikačného efektu je zvýšenie dopytu po produkcii vyrábanej v regióne a tak sa vytvára priestor pre ďalšie zvyšovanie produkcie firiem.

Ekonomický potenciál regiónu predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Hospodársky rozvoj v kraji je poznačený deformáciou z minulých období, najmä úpadkom priemyselnej výroby. Ovplyvnila ho strata výrobných trhov, drahé úvery, opotrebovanosť technologických zariadení a privatizácia.

Taktiež i zdedené jednostranné zameranie priemyslu na strojárstvo v obvodoch Martin, Kysucké Nové Mesto, hutníctvo bez surovínovej základne na Orave, prevládajúci monoštruktúrny charakter s 1 až 3 dominantnými výrobnými podnikmi na Orave a Kysuciach. Všetky tieto faktory, spolu s vybavenosťou v oblasti infraštruktúry spôsobili a spôsobujú, že rozvoj podnikania nie je na žiaducej úrovni. Pre hospodársko-sociálny potenciál územia je charakteristická jeho priemyselno-poľnohospodárska základňa.

Územie vyššieho územného celku Žilinského samosprávneho kraja, do ktorého spadá obec Dolný Vadičov, tvoria katastrálne územia miest a obcí dnešných okresov Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Námestovo, Tvrdošín, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš, Ružomberok, Martin, Turčianske Teplice a Žilina.

Zaužívaným a najbežnejším ukazovateľom hodnotenia miery vyspelosti ekonomiky, intenzity rozvoja a miery životnej úrovne je hrubý domáci produkt (HDP). Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k stredne výkonným regiónom SR. Tvorba hrubého domáceho produktu v sledovanom období rokov 2000 až 2004 má stúpajúci trend, čo naznačuje progresívny vývoj regionálnej ekonomiky.

V roku 2001 regionálny hrubý domáci produkt dosiahol hodnotu 108 628 mil. Sk v b. c., v roku 2004 bol 142 185 mil. Sk v b. c., čo v prepočte na 1 obyvateľa predstavuje 204 935 Sk v b. c. Objem v kraji vytvoreného HDP predstavuje 10,49 % podiel na vytvorenom HDP v SR. Výkonnosť ekonomiky kraja pozitívne ovplyvňujú aj priame zahraničné investície.

Podľa porovnania stavu priamych zahraničných investícií k 31. 12. 2005, sa Žilinský kraj v rámci SR nachádzal na treťom mieste s podielom 7,17 % za Bratislavským a Košickým krajom. Táto pozícia bola spôsobená príchodom nového investora (KIA), ktorý sa kladne prejavil na ekonomickom vývoji regiónu a mal pozitívny dopad aj na mieru nezamestnanosti a na vývoj priemernej mesačnej mzdy v celom kraji.

V rámci kraja sa však prejavujú výrazné rozdiely medzi jednotlivými okresmi, kedy priemerná mesačná mzda k 30. 9. 2006 bola v intervale od 12 580,- Sk v okrese Čadca do 19 053,- Sk v okrese Kysucké Nové Mesto.

Miera nezamestnanosti v sledovanom období rokov 2001 – 2005 je pod priemerom SR a pokles kopíruje pokles miery nezamestnanosti v SR.

Tendencia vývoja nezamestnanosti za posledné roky výrazne neklesla a v každom mesiaci sú ukazovatele nezamestnanosti iné. Nezamestnanosť v obci Dolný Vadičov dosiahla počet 15 nezamestnaných k 31.10.2008, z čoho je 10 dlhodobo nezamestnaných.

Ekonomika kraja je zastúpená všetkými odvetviami, pričom rozhodujúci je **priemysel** a **stavebníctvo**. Ťažiskovými odvetviami priemyslu sú automobilový priemysel, spracovanie kovov, chemická výroba, textilná výroba, celulózo-papierenská výroba. V kraji má ďalej zastúpenie strojársky a elektrotechnický priemysel.

Neopomenuteľnou súčasťou regiónu sú lesy, ktoré predstavujú potenciál pre obchod rôzneho druhu. Pokrývajú takmer 57% povrchu kraja. Poľnohospodárstvo má len malý význam pre ekonomiku kraja, pričom sa prevažne zameriava na finálne potravinárske produkty.

Priemysel Žilinského kraja je veľmi diverzifikovaný, so zastúpením rôznych odvetvových agregácií:

- **Výroba potravín a nápojov** (Hyza, a.s. Žilina, Kofola, a.s. Rajecká Lesná, Liptovská mliekareň, a.s. Liptovský Mikuláš, St. Nicolaus, a.s. Liptovský Mikuláš, Tvrdošínska mliekareň, s.r.o., Tvrdošín, Kysucké pekárne, a.s. Čadca)
- **Výroba kovov a kovových výrobkov** (Kovohuty Dolný Kubín, s.r.o., Precismetal, s.r.o. Žilina, Nová Zlievárenská Spoločnosť, s.r.o. Martin)
- **Strojársky priemysel** – patrí medzi najdôležitejšie odvetvia kraja (INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto, Glacier Tribometal Slovakia, a.s. Dolný Kubín, ZTS Strojárne, a.s. Námestovo)

- **Automobilový priemysel** – automobilový priemysel sa stáva hnacím motorom rastu ekonomiky kraja (KIA Motors Slovakia s.r.o.)
- **Elektrotechnický priemysel** – hlavným výrobným odborom je výroba telekomunikačných zariadení. Významné centrá elektrotechnickej produkcie sú napr. Tesla Liptovský Hrádok, a.s., Alcatel Slovakia a.s., Liptovský Hrádok, OVP Orava s.r.o. a i.
- **Farmaceutický priemysel** – Hoechst – Biotika, spol. s r.o. Martin
- **Chemický priemysel** – zaznamenáva útlm a do popredia sa dostáva výroba výrobkov z gumy a plastov (Rubena Slovakia a.s. Predmier)
- **Drevárska výroba** – má rozvinutú surovinovú základňu – Drevomax, s.r.o. Liptovský Hrádok, Turzovská drevárska fabrika, spol. s r.o. Turzovka, Drevoindustria Oravská píla, s.r.o. Oravská Polhora
- **Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera** – Mondi Business Paper SCP, a.s. Ružomberok, Tento a.s. Žilina

Z uvedeného vyplýva, že najväčší zamestnávateľia sú sústredení v okresných mestách a predovšetkým v krajskom meste Žilina, kde sa prejavuje aj najväčšia investičná aktivita.

Na zabezpečenie trvalého ekonomického rastu je potrebné skvalitniť výrobné technológie, zvýšiť konkurencieschopnosť a rásť trhu a uskutočniť inštitucionálne a systémové zmeny. Podporovať rozvoj priemyslu využívajúceho domáce a miestne suroviny. Rozhodujúcu úlohu v niektorých regiónoch môže zohrať vhodná podpora malého a stredného podnikania a exportu.

Podnikateľské prostredie v okolí

V rámci obce absentujú väčší zamestnávateľia a podnikateľské prostredie je tvorené prevažne mikropodnikmi. Medzi najväčších zamestnávateľov v obci Dolný Vadičov patria:

- Materská škola Dolný Vadičov – 5 zamestnancov,
- Obec Dolný Vadičov – 3 zamestnanci,
- Jednota SD – 2 zamestnanci.

Medzi strategických zamestnávateľov v blízkosti obce patria tieto podniky:

- INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto: kovoobrábanie
- KIA MOTORS SLOVAKIA, s.r.o. Teplica nad Váhom: výroba osobných automobilov
- Mobis Slovakia, s.r.o. Žilina: výroba automobilových komponentov
- KLF – ZVL Kováčna a.s. Kysucké Nové Mesto: kovanie
- Váhostav – SK a.s. Žilina: cestné stavby
- Slovena a.s. Žilina: výroba vlnených vlákien
- Stredoslovenská energetika a.s. Žilina: dodávateľ elektrickej energie

Tabuľka 6: Najväčší zamestnávateľia v Žilinskom kraji:

Najväčšie podniky v Žilinskom kraji		
	Spoločnosť	Tržby (tis. Sk) 2006
1.	Stredoslovenská energetika, a.s., Žilina	20 909 820
2.	Mondi Business Paper SCP, a.s., Ružomberok	14 569 713
3.	INA Kysuce, a.s., Kysucké Nové Mesto	7 345 896
4.	Váhostav-SK, a.s., Žilina	4 669 709
5.	Ferona Slovakia, a.s., Žilina	4 344 837
6.	OFZ, a.s., Istebné1	3 549 645
7.	Tento, a.s., Žilina 2	3 484 245
8.	Euro Media SK, a.s., Žilina	2 646 309
9.	Trim Leader, a.s., Košťany nad Turcom	2 558 117
10.	Ecco Slovakia, a.s., Martin	2 543 350
11.	Panasonic Electronic Devices Slovakia, s.r.o., Trstená	2 443 837
12.	Skybau, s.r.o., Žilina1	2 101 969
13.	Neografia, a.s., Martin	2 028 044
14.	Proxar Slovakia Int. Spedition, a.s., Ružomberok	1 693 245
15.	Kinex-KLF, a.s., Kysucké Nové Mesto	1 611 852
16.	COOP Jednota Liptovský Mikuláš, s.d., L. Mikuláš	1 526 522
17.	COOP Jednota Čadca, s.d., Čadca	1 429 400
18.	Kinex, a.s., Bytča	1 310 280
19.	COOP Jednota Žilina, s.d., Žilina	1 309 183
20.	Kofola, a.s., Rajecká Lesná	1 297 791
21.	Mondi Packaging Ružomberok, a.s., Ružomberok	1 228 679
22.	KIA Motors Slovakia, s.r.o., Žilina	1 166 000
23.	Quinn Plastics Slovakia, s.r.o., Žilina	1 119 542
24.	Duropack Turpak Obaly, a.s., Martin	1 098 994
25.	Liptovská mliekareň, a.s., Liptovský Mikuláš	1 044 475

Zdroj: www.etrend.sk

Cestovný ruch

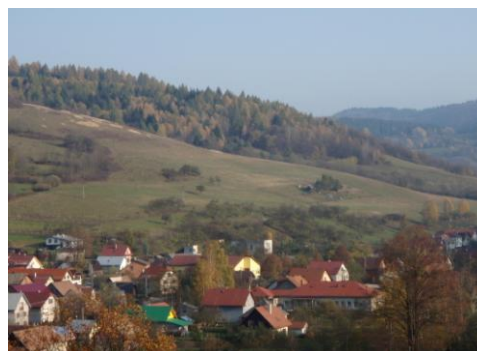
Cestovný ruch predstavuje odvetvie, ktoré má prierezový charakter a na jeho realizácii sa priamo podieľa celý rad ďalších odvetví (doprava, kultúra, stavebníctvo, zdravotníctvo, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo). Hospodárske dôsledky cestovného ruchu na obec sú:

- tvorba nových pracovných miest a následné znižovanie nezamestnanosti
- zdroj príjmov a tvorba multiplikačného efektu
- pozitívne ovplyvňovanie zárobkovej situácie obyvateľstva stimuluje ďalšie aktivity, a tak zlepšuje hospodársky a sociálny rozvoj obyvateľstva
- zvýšenie sebavedomia obyvateľstva, stimulácia rozvoja infraštruktúry – regiónu
- dôležitý faktor medzinárodnej spolupráce

Tieto skutočnosti jasne dokazujú nutnosť a potrebu tvorby a realizácie ďalších projektov a zároveň nutnosť venovať zvýšenú pozornosť tejto oblasti.

Obec má vynikajúcu východiskovú polohu k atraktívnym cieľom letnej i zimnej aktivity. Čo sa týka letnej turistiky, záujemcovia majú možnosť navštíviť termálne kúpalisko Veronika v obci Rajec a termálne kúpalisko Laura v Rajeckých Tepliciach. Taktiež sa v Rajeckých Tepliciach nachádzajú známe kúpele. Kúpele ležia v južnom výbežku Žilinskej kotliny, takmer v centre malebnej Rajeckej doliny, pri sútoku Rajčanky s Kuneradkou v nadmorskej výške 420 m.

Na severe sú obklopené Strážovskými vrchmi, na východe sa dvíhajú hrebene Malej Fatry. Vývery termálnych prameňov, výskyt rašeliny, vybavenosť kúpeľov, prírodné prostredie a klíma umožňujú, aby sa v Rajeckých Tepliciach liečili pacienti s niektorými duševnými chorobami, chorobami z povolania, nervovými chorobami a chorobami pohybového ústrojenstva. Poloha uprostred rozsiahlych parkov, prechádzajúcich do listnatých a ihličnatých lesoparkov a lesov na úbočiach vrchov, ako aj bizarné zoskupenia výbežkov Súľovských skál dávajú týmto kúpeľom osobitné čaro. Krásou prírody, dobre udržiavaným zariadením kúpeľov, starostlivosťou o pacienta a dosahovanými liečebnými úspechmi sa zaraďujú Rajecké Teplice medzi najkrajšie a najvyhľadávanejšie slovenské kúpele.

Potenciál územia pre ďalší rozvoj cestovného ruchu je mimoriadne veľký. Dá sa predpokladať, že aj v dlhodobom výhľade bude možné pokryť celý rozsah nárokov na oddych a zotavenie návštevníkov.

V zimnom období je v okolí obce taktiež možnosť lyžovania. Nachádzajú sa tu bežecké zimné trate a lyžiarske vleky. Záujemcovia môžu využiť služby menších lyžiarskych stredísk v blízkosti obce, a to lyžiarske stredisko RS Vadičov v Hornom Vadičove (4,5 km) a lyžiarske stredisko Veľké Ostré v obci Radoľa (5 km). Medzi väčšie strediská ponúkajúce výborné podmienky na zimné športy patrí lyžiarske stredisko Vrátna Free Time Zone v Terchovej (37 km) a lyžiarske stredisko Snow Paradise Veľká Rača v Oščadnici (23 km).

Samotné Slovensko má rozsiahlu sieť lyžiarskych stredísk. Investície do veľkých lyžiarskych stredísk realizujú najmä podnikateľské skupiny, čím vytvárajú aj nové pracovné príležitosti.

Perspektívnym zámerom obce je podporovať cestovný ruch, a to aj podporou budovania ubytovania v súkromí. Poskytovanie uvedeného ubytovania je podporovaná aktivita v rámci Plánu rozvoja vidieka SR 2007-2013, kde sú oprávnenými žiadateľmi fyzické osoby, ktoré zrekonštruujú svoje domy tak, aby mohli byť využívané okrem samotného bývania aj na ubytovanie v súkromí. Na uvedené aktivity je poskytovaný oprávnenému žiadateľovi nenávratný finančný príspevok do výšky 50% oprávnených nákladov z fondov EÚ. Prioritou

obce by malo byť promptné a nápomocné vybavovanie potrieb obyvateľov (stavebné povolenie, konania a pod.).

Agroturizmus zahŕňa špecifické činnosti agropodnikateľských subjektov v daných miestnych ekonomických a prírodných podmienkach, zameraných na uspokojovanie rekreačných potrieb a záujmov turistov a následne dosahovaním zisku. Základnými zložkami agroturizmu sú ubytovacie služby, stravovacie služby a špecifické činnosti ponúkané agropodnikateľmi. Hlavnými dôvodmi rozvoja cestovného ruchu na vidieku je nízka surovinová a energetická náročnosť, zrýchľovanie obehu prostriedkov a akcelerácia hospodárskeho rozvoja, vhodná náhrada útlmových a ekologicky zaťažujúcich výrobných a odľahčenie životného prostredia.

Tabuľka 7: Stručná charakteristika podnikateľského prostredia

Predajňa potravinárskeho tovaru	nie
Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Pohostinské odbytové stredisko	áno
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
Predajňa pohonných látok	nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel (motel, hotel)	nie
Penzión *** až *	nie
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	nie
Kemping **** až *	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	nie

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2006

3.1.3. Občianska vybavenosť

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja obce. Je tvorená technickou a sociálnou infraštruktúrou.

Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu firiem a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má z pohľadu obyvateľov, nakoľko determinuje kvalitu ich života. Nedostatočná technická infraštruktúra obmedzuje rozvoj miest a obcí. Technická infraštruktúra je charakteristická dlhou životnosťou a značnou náročnosťou na investičné

zdroje. V rámci jej budovania je potrebné zohľadniť skutočnosť, že je málo mobilná a nie je možné ju prispôbiť novým podmienkam.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia, ako aj veľkosťou sídiel. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu na rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Kanalizácia

Obec Dolný Vadičov v súčasnosti nedisponuje vybudovanou kanalizáciou. Odkanalizovaniu sídiel a úrovni čistenia komunálnych odpadových vôd (bohatých na organické látky, zlúčeniny dusíka a fosforu) je potrebné venovať značnú pozornosť. Úprava zákona o vodách (zákon č. 364/2004 Z. z.), stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody z aglomerácií verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií. Vypúšťanie komunálnych odpadových vôd a organicky znečistených priemyselných odpadových vôd do povrchových vôd je podľa spomínaného zákona možné až po ich minimálne dvojstupňovom čistení (v mechanicko – biologických ČOV).

Vodovod

Zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach (napr. juh stredného Slovenska a väčšina východného Slovenska).

Obec Dolný Vadičov má kompletné pokrytie verejným vodovodom. Prevádzkovateľom vodovodu je SEVAK a.s. Žilina.

Plynifikácia obce

Obec disponuje v súčasnej dobe komplexnou plynifikáciou. Plynifikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu. Zemný plyn (ZP) je zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najprijateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynifikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.). Prevádzkovateľom plynovodu je Slovenský plynárenský priemysel a.s., Bratislava.

Tabuľka 8: Stručné zhrnutie technickej infraštruktúry obce Dolný Vadičov

Pošta	nie
Kábllová televízia	nie
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Najbližšia zastávka vlakov osobnej dopravy - názov	Kys.N.Mesto
Najbližšia zastávka vlakov osob. dopravy - vzdialenosť v km	7

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, údaje k 31.12.2006

Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce a práve tieto faktory spôsobujú, že fungovanie akéhokoľvek zariadenia sociálnej infraštruktúry na území obce by bolo vzhľadom na výšku rozpočtu obce ekonomicky neúnosné.

Zdravotná infraštruktúra

Zdravotné strediská majú výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti v obci a kvalitu života v obci celkovo. V súčasnosti v obci nefunguje zdravotné stredisko. Odbornú starostlivosť majú občania zabezpečenú v Kysuckom Novom Meste, kde je obvodný lekár a stomatológ. Najbližšia nemocnica je v krajskom meste Žilina, avšak spádovo obec patrí pod nemocnicu v Čadci, ktorá je vzdialená 25 km. Uvedená vzdialenosť je prijateľná, a navyše vybudovanie a udržiavanie zdravotného strediska v obci veľkosti obce Dolný Vadičov nie je ekonomicky efektívne.

Kultúrna infraštruktúra

Kultúrno-spoločenská činnosť obyvateľov obce je realizovaná predovšetkým v kultúrnom dome. V kultúrnom dome sa nachádza 1 sála + 1 krídlo oddelené dverami s kapacitou 150 miest, kuchynka a šatne. Kapacita kultúrneho domu umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov ako aj rôzne divadelné predstavenia, príležitostné oslavy, koncerty a diskotéky pre mládež. Priestory kultúrneho domu je využívaný taktiež Poľovníckym združením Vadičov, Lesným spoločenstvom Urbariát a hasičmi.

Fungujúca kultúrna infraštruktúra je dôležitá pre sociálno-ekonomický rozvoj regiónu, pretože poskytovaním adekvátnych priestorov na konferenčné, prednáškové, kultúrno-spoločenské a iné účely sa dosiahne vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvýšenia konkurencieschopnosti obce.

Na základe obecného zastupiteľstva (plánované aktivity 2007 – 2013) sa plánuje rekonštrukcia kultúrneho domu s oddelením priestorov OcÚ (kancelária prvého kontaktu, technické zázemie OcÚ a sociálne priestory OcÚ). Rekonštrukcia zahŕňa hydroizoláciu spodnej stavby, rozšírenie sociálneho zariadenia, vybudovanie príručnej kuchynky k sále kultúrneho domu, spoločenského salónika, šatní pre hostí a účinkujúcich. Súčasťou rekonštrukcie budovy je taktiež realizácia galéria v sále a výmena okien i dverí. Objekt by mal byť po rekonštrukcii vybavený vlastnou čističkou odpadových vôd.

V obci sa nachádza knižnica, v ktorej je zavedený verejný prístup na internet. Obecné zastupiteľstvo komunikuje s občanmi prostredníctvom obecného rozhlasu, ktorého rekonštrukcia je plánovaná na 4.štvrťrok 2008 a prostredníctvom rôznych letákov a informačných materiálov.

Obec je členom Združenia miest a obcí Slovenska, ZMO Dolných Kysúc, RVC Martin (Regionálne vzdelávacie centrum).

Bývanie

Bytový fond sa sústreďuje prevažne v tradičných rodinných domoch a bytoch. Pri porovnaní s priemernými ukazovateľmi štandardu bývania okresu Kysucké Nové Mesto sa zistilo, že bytový fond v obci sa vyznačuje vyšším plošným štandardom, najmä z hľadiska kritérií veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností a počtu osôb na 1 obytnú miestnosť.

Tabuľka 9: Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch

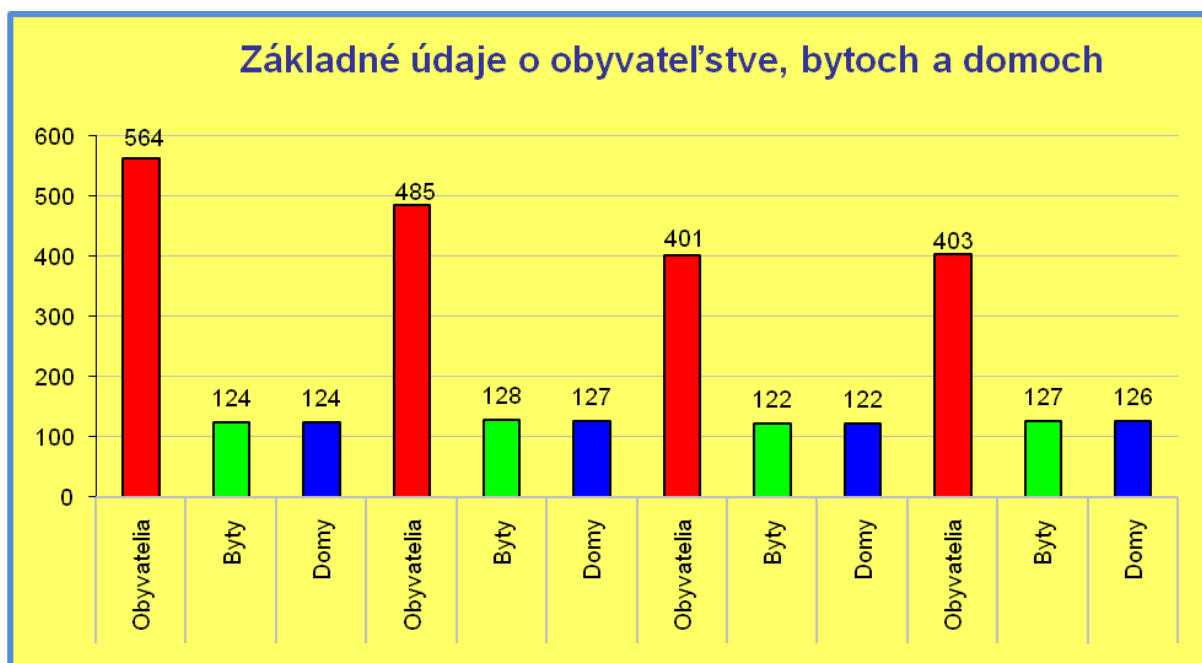
Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch												
Obec	1970			1980			1991			2001		
	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy	Obyvatelia	Byty	Domy
Dolný Vadičov	564	124	154	485	128	127	401	122	122	403	127	126

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Graf 4: Základné údaje o obyvateľstve, bytoch a domoch

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. ukazovateľom obložnosti, vybavenosťou bytov ústredným kúrením, kúpeľňou alebo sprchovacím kútom, automatickou práčkou, ale aj tým, či domácnosť vlastní rekreačnú chatu, osobný automobil atď. Vybavenosť trvalo obývaných domov v niektorých prípadoch značne zaostáva za priemerom okresu Kysucké Nové Mesto, len niektorých prípadov je vybavenosť vyššia ako priemer Slovenskej republiky.

Tabuľka 10: Ukazovateľ obložnosti

	Priemerný počet				
	trvale bývajúcich osôb na 1 trvale obývaný byt	m ² obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt	obytných miestností na 1 trvale obývaný byt	trvale bývajúcich osôb na 1 obytnú miestnosť	m ² obytnej plochy na osobu
Dolný Vadičov	3,15	54,10	3,35	0,94	17,2
Priemer SR	3,49	64,52	3,61	0,98	18,9
Priemer okresu	3,48	51,9	3,15	1,1	14,9

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

Tabuľka 11: Vybavenosť trvale obývaných bytov

	Podiel trvale obývaných bytov vybavených (v %)						Podiel trvale obývaných bytov s 3+ obytnými miestnosťami (v %)
	ústredným kúrením	kúpeľňou alebo sprchovacím kútom	automatickou práčkou	rekreačnou chatou, domčekom, chalupou	osobným automobilom	počítačom	
Dolný Vadičov	77,2	85,8	43,3	0	23,6	7,1	69,3
Priemer SR	58,2	84,7	48,6	2,4	38,8	6,9	79,5
Priemer okresu	81,2	92,1	51,7	6,2	28,9	8	71,1

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001

3.1.4. Vzdelávanie a kultúra

Obce ako územné samosprávne subjekty vykonávajú pôsobnosť verejnosprávneho charakteru vo veciach kultúry v rozsahu ustanovenom zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v rozsahu ustanovenom osobitnými zákonmi. Podľa novely zákona o obecnom zriadení z 2. októbra 2001, ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2002, obec zabezpečuje výstavbu a údržbu kultúrnych zariadení, kultúrnych pamiatok, pamiatkových území a pamätihodností obce. Utvára podmienky na kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť; zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok v rozsahu podľa osobitných predpisov a vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku, prípadne aj v jazyku národnostnej menšiny.

Školstvo

Účelom koncepcie školstva je v rámci decentralizácie a transformácie štátnej správy podporovať rozvoj základných škôl, stredných škôl, mimoškolských a predškolských zariadení s cieľom tvorby optimálnych podmienok pre výchovno-vzdelávací proces. Základné spoločenské zmeny, s ktorými sú spojené novo sa formujúce ekonomické vzťahy a sociálne postavenie ľudí v nich, sa prejavujú aj v požiadavkách na jedinca ako pracovnú silu. Cieľom školskej politiky v duchu Národného programu výchovy a vzdelávania a v duchu európskej dimenzie je zlepšenie kvality a efektívnosti školského vzdelávania, aby sa mladým ľuďom zabezpečilo, že im budú vštepené adekvátne schopnosti a zručnosti, ktoré im umožnia stať sa informovanými, aktívnymi a zodpovednými občanmi a tým sa zabezpečí ich integrácia do spoločnosti a pripravenosť pre pracovný život.

V obci Dolný Vadičov sa nachádza jedna materská škola s právnou subjektivitou so sídlom Dolný Vadičov 139. V školskom roku 2008/2009 navštevuje materskú školu 23 detí, pričom predpoklad na ďalší školský rok 2009/2010 je rovnaký počet detí.

Samotná predškolská výchova je zameraná na výchovu a vzdelávanie detí od raného veku po vstup do základnej školy. Materská škola rozvíja osobnosť dieťaťa po stránke perceptuálno-motorickej, kognitívnej a sociálno - emocionálnej, pomáha rodine plniť jej výchovnú funkciu.

Predškolská výchova zohráva dôležitú úlohu pri vyrovnávaní rozdielov medzi deťmi z rozličného socioekonomického a kultúrneho prostredia, dôležitú úlohu zohráva pri včasnom diagnostikovaní porúch vo vývine dieťaťa. Je potrebné umiestňovať čo najväčší počet detí do MŠ a to nielen vzhľadom na krízu rodiny, ale najmä preto, aby sa zvýšila kvalita ich ďalšieho vzdelávania. Materská škola plní kľúčovú úlohu v zlepšení pripravenosti žiakov pre vstup na ZŠ.

Inštitucionálna predškolská výchova, ktorá sa realizuje v materských školách, predstavuje rovnocennú účasť výchovno-vzdelávacej sústavy. Zabezpečuje výchovu a vzdelávanie detí predškolského veku (zákon č. 353/1994 o predškolských zariadeniach). Podľa deklarácie práv dieťaťa má právo navštevovať materskú školu každé dieťa od 3 do 6-tich príp. 7-mich rokov. MŠ je pre dieťa dôležitá a nezastupiteľná, najmä z hľadiska vývinového zrenia a sociálnej adaptácie. Výchovno-vzdelávací proces v MŠ sa riadi platnými učebnými osnovami pre príslušný typ školy, schválenými MŠ SR pre všetky druhy škôl.

V obci sa nenachádza základná škola, a tak deti v rámci povinnej školskej dochádzky navštevujú základnú školu v susednej obci Horný Vadičov, ktorá je spoločným školským obvodom oboch obcí. ZŠ Horný Vadičov má právnou subjektivitu a jej zriaďovateľom je obec Horný Vadičov. V školskom roku 2007/2008 navštevuje školu 27 žiakov, pričom predpoklad na ďalší školský rok je 33 žiakov.

Kultúrne podujatia

Medzi najvýznamnejšie kultúrne podujatia organizované obcou v minulosti boli:

Tabuľka 12: Kultúrne podujatia

Názov kultúrneho podujatia	Rok konania	Počet návštevníkov
Spoločenský ples	2005	110
Folklórny večer pod Ľadonhorou	2003	300
Vadičské folklórne dni pod Ľadonhorou	2008	800

Budova kultúrneho domu

Pod Strážou /v pozadí Chata Ľadonhora /

3.1.5. Životné prostredie

Okres Kysucké Nové Mesto patrí do geologickej oblasti flyšového pásma s prevládajúcimi pôdami glejovitého a ílovitého charakteru. Charakter horninového prostredia, striedanie pieskovcových a ílovcových lavíc, je príčinou toho, že zrážková voda pomerne rýchlo steká do recipientov a nevytvára väčšie zásobníky podzemnej vody vhodnej na využitie. Hlavným recipientom okresu je rieka Kysuca zberajúca povrchové vody prakticky z celého územia okresu. Najvýznamnejšími prítokmi Kysuce sú Ochodničanka, Lodňanka, Povinský potok, Vadičovský potok, Neslušanka a Janinský potok.

Celková výmera okresu je 17 368 ha, z tejto výmery patrí do poľnohospodárskeho pôdneho fondu 7 788 ha. Ornej pôdy je 2 006 ha a ostatné tvoria trvalé trávne porasty 5 782 ha. Viac ako polovicu rozlohy okresu zaberá lesný pôdny fond o výmere 9 817 ha. Z hore uvedených údajov vyplýva, že prevažná časť poľnohospodárskej pôdy je v TTP. Možno konštatovať, že využitie hlavne TTP nie je na dostatočnej úrovni. Mnoho porastov je neobrobených a postupne zarastajú plevelnými drevinami a krovím. Na ornej pôde sa dopestovávajú poľnohospodárske produkty – zemiaky, obilniny a pod. Hlavným recipientom odtokových plôch je rieka Kysuca, ktorá v riešenom území priberá pravostranný prítok Neslušanku s menšími recipientami a ľavostranný prítok Vadičovský potok.

V okrese Kysucké Nové Mesto sú v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny vyhlásené nasledovné maloplošné chránené územia s 5. stupňom ochrany:

- PR Brodnianka /časť v okrese Žilina, časť v okrese KNM/
- PR Rochovica
- PR L'adonhora
- PP Ochodnický prameň
- PP Veľké Ostré
- PP Kysucká brána

Okres Kysucké Nové Mesto patrí do mierne teplej až chladnej klimatickej oblasti. Priemerná ročná teplota je 9,30 C. Najchladnejší mesiac je január s priemernou teplotou –3,40 C, najteplejším mesiacom je mesiac august, s priemernou teplotou 18,70 C. Počet letných dní ($T_{max} \geq 250C$) je 63 a počet mrazových dní je 93. Okres sa vyznačuje častým inverzným počasím. V období trvania inverzie sú teploty v dolinách nižšie než na prilahlých svahoch pohorím, teplota s výškou narastá a na hornej hranici inverznej vrstvy sa tvorí hmľa a nízka oblačnosť. Teplotné inverzie sa vyskytujú až 40% dní v roku. Najčastejšie sú však v zimných mesiacoch. Z hľadiska zrážkových pomerov patrí územie okresu k vlhkým oblastiam Slovenska. Priemerné ročné úhrny zrážok v dolinách dosahujú 937,1 mm, vo vrcholových partiách až 1300 mm.

Najväčším producentom znečistenia ovzdušia v Žilinskom kraji sú Severoslovenské celulózy a papierne (SCP) a. s. Ružomberok. Na znečisťovaní ovzdušia sa podieľajú predovšetkým produkciou emisií tuhých znečisťujúcich látok, emisii oxidu siričitého SO₂, oxidoch dusíka NO_x a nezanedbateľný je aj prínos k emisiám oxidu uhoľnatého CO. Ďalším znečisťovateľom

životného prostredia sú Považské chemické závody š. p. Žilina. V okolí je pôda kontaminovaná chrómom.

V obci Dolný Vadičov sa nenachádza skládka odpadu. Odvoz komunálneho odpadu na skládku je zabezpečovaný spoločnosťou T + T, a.s. Žilina. Odpad sa odváža na skládku v Považskom Chlmci, okres Žilina. V obci je zavedený separovaný zber (plasty, papier, sklo, elekto odpad, nebezpečné odpady, pneumatiky, textil, biologicky rozložiteľný odpad a komunálny odpad, pravidelne sa realizuje zber PET fliaš). Biologický odpad sa spracúva kompostovaním v obci s kapacitou do 10 ton.

3.2 Analýza realizovaných opatrení

Konkurencieschopný a všestranne rozvinutý región je schopný efektívne využívať všetky zdroje pri zachovaní prírodných, kultúrnych a historických hodnôt, pamiatok regiónu a životného prostredia, mobilizáciou vnútorných zdrojov regiónu ako aj získaním mimoregionálnych zdrojov nevyhnutných pre financovanie rozvojových zámerov.

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje realizované investičné projekty s ukončením v rokoch 2004 – 2007, s uvedením názvu projektu, výšky nákladov a dotácie s konkrétnym uvedením poskytovateľa.

Tabuľka 13: Realizované projekty

Názov realizovaného projektu	Rok	Výška nákladov (v tis. Sk)	Dotácia (v mil. Sk)	Poskytovateľ dotácie
Rozšírenie STL plynovodu	2004	154,1	-	-
Rekonštrukcia PS 12	2004	49,9	-	-
Úprava NN siete	2005	81,8	-	-
Rozšírenie vodovodu	2006	432,5	-	-
Úprava a doplnenie VO	2007	94,5	-	-
Úprava miestnych komunikácií	2007	165,0	-	-
Úprava miestnych komunikácií	2007	217,2	-	-

Investícia do infraštruktúry predstavuje základný prostriedok stimulu ekonomického rozvoja, na základe ktorého je možné odštartovať proces revitalizácie a obnovy v obci. Samotné investície prispievajú k znižovaniu nezamestnanosti. Stavebné práce poskytujú spravidla pracovnú príležitosť miestnym firmám. Pre ekonomický rozvoj obce je dôležitá kvalitná a moderná infraštruktúra, ktorá je jedným z pilierov ekonomického a spoločenského rozvoja.

Všetky realizované investície v obci riešili akútne a chronické problémy obce, ktoré znižovali jej konkurencieschopnosť, atraktivitu z hľadiska cestovného ruchu a znižovali kvalitu života obyvateľov.

3.3 SWOT analýza

Silné stránky

- vysoká rozmanitosť a atraktivita kultúrneho dedičstva a súčasnej kultúry
- bohatý kultúrny a športový život s tradičnými podujatiami
- bohatý duchovný život, dodržiavanie folklórnych tradícií
- spätosť obyvateľov obce s prírodou a zdravý životný štýl
- členstvo v Mikroregióne Združenie miest a obcí Dolných Kysúc
- potenciál pre rozvoj priemyslu v okolí
- záujem zahraničných investorov
- lokalizácia strategického podniku v regióne
- plynifikácia obce, vybudovanie vodovodu
- rozvoj podnikateľských aktivít s vysokým stupňom pridanej hodnoty
- tradícia poľnohospodárskej výroby v regióne
- primerané surovinové zabezpečenie z domácej poľnohospodárskej produkcie
- blízke prepojenie obyvateľstva na vedenie obce
- vysoká angažovanosť obyvateľov obce na veciach spoločných a verejných
- skúsený manažment obce v úzkom prepojení s obyvateľmi lepšie napĺňa potreby obyvateľov
- nárast počtu obyvateľov
- ponuka voľných plôch
- dostatočný bytový fond
- dostatok voľnej pracovnej sily
- blízkosť hôr
- kvalitné zdroje pitnej vody
- bohatá príroda (liečivé rastliny, lesné plody, huby)
- dobré teritoriálne pokrytie energetickou sieťou s primeranou prenosovou kapacitou a s mierne zvyšujúcou energetickou bilanciou
- separovaný zber odpad

Slabé stránky

- veľkosť obce
- chýbajúca kanalizácia v obci
- zhoršujúci sa stav kultúrnej infraštruktúry v obci
- nedostatok aktivít pre deti a mládež, nízka možnosť kultúrneho vyžitia
- absentujúca zdravotná infraštruktúra
- slabý marketing rozvoja, nekonceptnosť v marketingových aktivitách, žiadna segmentácia, nehodnotenie efektívnosti existujúcich marketingových aktivít
- nedostatok služieb pre rekreáciu
- nevyhovujúci stav infraštruktúry – miestnych komunikácií, chodníkov
- slabá propagácia územia

- nedostatok vhodných pracovných príležitostí priamo v obci, zlá dochádzka za prácou, migrácia za prácou, málo podnikateľov

Príležitosti

- prílev zahraničných investícií do regiónu
- dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce
- využitie ekonomického potenciálu
- dobudovanie miestnej infraštruktúry
- vybudovanie kanalizácie
- rozvoj spolupráce so susednými obcami predovšetkým v oblasti cestovného ruchu
- odstraňovanie administratívnych bariér podnikania a zlepšovanie podnikateľského prostredia
- zvyšovanie kompetencií samosprávy
- možnosti partnerskej spolupráce všetkých subjektov štátnej správy, samosprávy a neziskových organizácií zainteresovaných do oblasti sociálnych služieb
- rozvoj informačných technológií
- možnosti čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ
- možnosti využívania alternatívnych zdrojov energie
- rozvoj odvetví využívajúcich obnoviteľné domáce zdroje
- vznik nových pracovných príležitostí v nových priemyselných podnikoch v Žiline a Kysuckom Novom Meste
- zapájanie obyvateľov a nezamestnaných pri úpravách a zveľaďovaní obce
- pomoc mladým rodinám pri získavaní bývania v obci (nájomné byty)

Ohrozenia

- nepriaznivý demografický vývoj – trend starnutia obyvateľstva
- odliv kvalifikovanej pracovnej sily
- devastácia životného prostredia
- nepriaznivé finančné následky na rozpočet obce v dôsledku prísnejších predpisov na ochranu životného prostredia
- nízka miera vymožitelnosti práva v oblasti životného prostredia
- nedostatok financií
- presun kompetencií na samosprávy bez adekvátneho presunu finančných zdrojov
- zvyšovanie administratívnej záťaže vo verejnej správe
- legislatívne reštrikčné opatrenia od nadriadených orgánov
- možnosť narušenia environmentálnej rovnováhy vplyvom chýbajúcej kanalizácie
- pokles a strata občianskych iniciatív v oblasti kultúry

3.4 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Hlavné príčiny regionálnych disparít sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (devalvácia meny, liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti), ktoré pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov. Postup ekonomickej reformy sprevádzalo zhoršovanie ekonomickej situácie v okresoch a mikroregiónoch s monoštruktúrnym zameraním výrobnéj základne. Išlo predovšetkým o okresy, alebo ich časti, kde rozhodujúca výrobná aktivita sa dostala do depresie a dochádzalo k prudkému znižovaniu zamestnanosti. Ekonomický úpadok výrobných aktivít pretrváva v priebehu celého transformačného procesu.

Disparity a faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergenzie SR k EÚ v programovacom období 2007 až 2013:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dané nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou.

Hlavné faktory rozvoja:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,
2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov

Koherentné poradie faktorov rozvoja

Medzi kľúčové faktory rozvoja obce patrí jej výborná geografická poloha, ktorá výraznou mierou determinuje a určuje budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti obce v budúcnosti. Dobrá štruktúra sídelnej siete pre obsluhu územia má význam predovšetkým z hľadiska lokalizácie firiem a z hľadiska kvality života obyvateľov v obci.

Blízkosť významných pólov rozvoja, akými sú okolité mestské sídla (Žilina, Kysucké Nové Mesto) a s ktorými je obec prepojená technickou i dopravnou infraštruktúrou, prináša so sebou predovšetkým ekonomické a sociálne výhody, ako sú napr. dostatok pracovných príležitostí, kvalitná štruktúra ekonomických činností a predpoklad pre rast a rozvoj potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a v neposlednom rade aj znižovanie nezamestnanosti.

Obec Dolný Vadičov sa nachádza bezprostredne v regióne so značným potenciálom pre rozvoj priemyslu v okolí. V budúcnosti sa očakáva pokračovanie rozvoja priemyslu a v rámci neho zvyšovanie produktivity práce a pridanej hodnoty. Kvalitné podmienky pre umiestnenie

firiem a závodov v spojení s relatívnym dostatkom zdrojov v regióne tiež vzbudzujú značný záujem zahraničných investorov.

Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú. Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce.

Koherentné poradie disparít

Disparitou pre obec je jej veľkosť, ktorá vo významnej miere ovplyvňuje zloženie a efektívnosť miestnych verejných výdavkov. Preto v dôsledku ďalšieho presunu kompetencií na obce by bolo potrebné sa podrobnejšie zaoberať vzťahom medzi efektívnou veľkosťou samosprávnej jednotky a vplyvom obyvateľov na rozsah a štruktúru poskytovaných miestnych verejných služieb.

Skutočnosť, že kvalitný ekonomický, ľudský a sociálny potenciál je sústredený najmä v mestách, komplikuje naštartovanie rozvojových trendov v obci a vytvára disproporcie, ktoré ovplyvňujú charakter i časovú náročnosť ich adaptovania sa na nové rozvojové trendy.

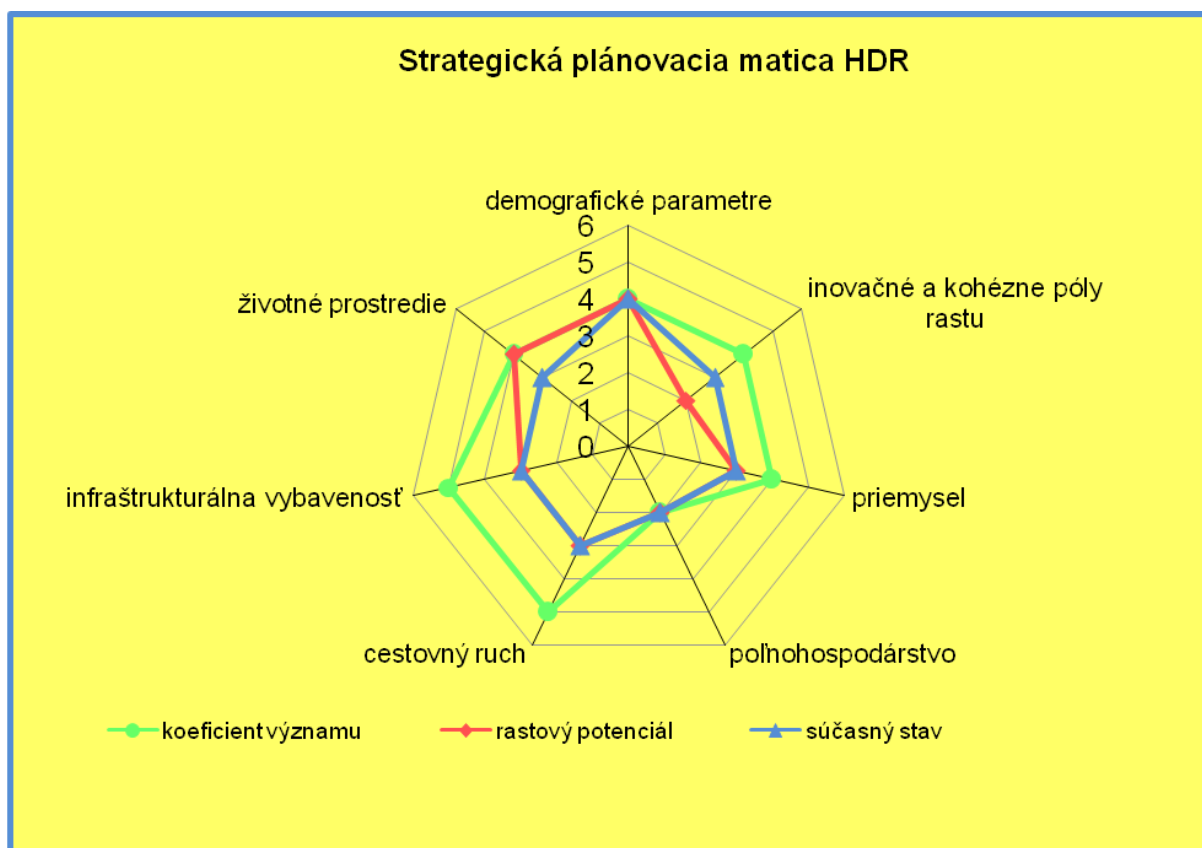
Jednou z disparít obce, ktorá vyžaduje riešenie v strednodobom horizonte, je dobudovanie kanalizácie v obci. Na základe novej úpravy Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z., sa stanovuje povinnosť odvádzať komunálne odpadové vody verejnými kanalizáciami. Aglomerácie od 2 000 do 10 000 EO (ekvivalentných obyvateľov) sú povinné takéto odvádzanie zabezpečiť do konca roku 2015 a aglomerácie nad 10 000 EO do konca roku 2010 podľa plánu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií.

Nedobudovanie dopravnej infraštruktúry spôsobí zaostávanie regiónu a nevhodný režim dopravy zvýši záťaž životného prostredia aj priamo v obci. Dopravná infraštruktúra a jej napojenosť na nadradené dopravné ťahy je bezprostredne podmieňujúcim faktorom alokácie firiem v obci alebo jej okolí. Vybudované cestné siete a blízkosť železničnej siete v regióne umožňujú približovať materiály, tovary i obyvateľstvo k rozvojovým pólom.

Na základe definícií jednotlivých kľúčových faktorov a disparít rozvoja bola vypracovaná strategická plánovacia matica pre určenie najperspektívnejších vektorov rozvoja.

Graf 5: Strategická plánovacia matica HDR

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

Uvedené parametre na osiach nasledovného grafu predstavujú oblasti, ktoré sú vitálne pre rozvoj obce. Súčasný stav poukazuje na blízkosť obce k centráram rozvoja a priemyselným oblastiam, priemerné demografické parametre, parametre pre poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na mikro-podnikoch. Infraštruktúrálna vybavenosť v obci vykazuje priemerné hodnoty, ktoré sú zároveň podporené blízkosťou k inovačným a kohéznym pólom rastu. Napriek tomu je zreteľný ich rastový potenciál.

Podstatným faktorom rozvoja obce je životné prostredie regiónu. V súčasnej dobe je životné prostredie regiónu obce v podpriemernom stave, preto je potrebné ho zlepšiť a chrániť, pretože je základom potrebným pre rozvoj ostatných parametrov.

4. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Rozvojová stratégia má nasledovné východiská:

- **rozvojové stratégie na vyššej úrovni** v štruktúre regionálneho rozvoja (Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na roky 2007-2013, Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013 – pre projekty, pri ktorých sa neuplatňuje princíp územnej koncentrácie, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja);
- **disperzná teória rozvoja**. NSSR 2007-2013 je budovaný na základe teórie pólov rozvoja, avšak pri koncipovaní PHSR a plánovaných aktivít bola zohľadnená aj Disperzná teória rozvoja, ktorá sa zameriava na komplexný plošný rozvoj regiónu a územia ako celku;
- **výsledky socioekonomickej analýzy**, SWOT analýza a analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja;
- **určenie nevyhnutných potrieb**, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy (napr. nové normy v oblasti ochrany životného prostredia).

4.1 Ciele a priority

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolný Vadičov je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti.

Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálno – trhového a trvalo - udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, bude založené na akceptácii vlastníckych práv jednotlivcov a povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie.

Jednotlivé prioritné oblasti s popisom cieľov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

č.	Priorita	Cieľ
1	Podpora trvalo udržateľného rozvoja	Zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: <ul style="list-style-type: none"> - priemysel - cestovný ruch - ostatné služby - poľnohospodárstvo
2	Ochrana životného prostredia	Zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov, aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.

3	Investície do občianskej infraštruktúry	Prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.
4	Rozvoj občianskej spoločnosti	Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na dianí v obci.
5	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov	Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce, ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

4.2 Opatrenia a aktivity

Opatrenia boli navrhnuté a budú realizované s cieľom komplexného zabezpečenia cieľov stanovených v časti 4.1. Ciele a priority a boli rozdelené podľa prioritných oblastí.

Sumár opatrení:

Opatrenie č.1: Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí

Cieľ opatrenia: Cieľom je zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: priemysel, cestovný ruch, služby, poľnohospodárstvo, ostatné.

Stručná charakteristika opatrenia: Pre zabezpečenie ekonomického rozvoja obce je nutné realizovať opatrenie, ktoré tento rozvoj podporí (pomocou aktivít), avšak realizácia opatrenia bude koncipovaná a komplexne zabezpečená so zreteľom na trvalú udržateľnosť.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 4.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele.

Opatrenie č.2: Zabezpečenie ochrany životného prostredia

Cieľ opatrenia: Cieľom je zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov, aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie rozvoja, ktorý neničí, ale zachováva životné prostredie so zreteľom na špecifické požiadavky a potreby obce a regiónu a vytvára synergický a komplementárny súlad s ostatnými opatreniami.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 4.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele.

Opatrenie č.3: Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce

Cieľ opatrenia: Cieľom je prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie potrebnej technickej infraštruktúry pre kontinuálne zvyšovanie a udržanie kvality života obyvateľstva a naplnenie jeho potrieb ako aj potrieb firiem sídlacích na území obce a využívajúcich uvedenú infraštruktúru.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 4.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele.

Opatrenie č.4: Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní

Cieľ opatrenia: Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na dianí v obci.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre zabezpečenie a skvalitnenie demokratického systému riadenia obce smerom zdola nahor, za účasti všetkých občanov a zabezpečenie a posilnenie multikulturálnej spoločnosti založenej na odlišných základoch, kultúre a histórii, odbúravanie rasových a etnických predsudkov a posilnenia rodovej rovnoprávnosti a občianskej spolupatričnosti.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 4.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele.

Opatrenie č.5: Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu

Cieľ opatrenia: Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre skvalitnenie poskytovaných služieb obyvateľstvu so zameraním na znevýhodnené skupiny obyvateľstva, marginalizované skupiny a sociálne odkázaných občanov.

Predpokladané výsledky: Sú uvedené v časti 4.4. Programová štruktúra, merateľné ukazovatele.

Tabuľka 14: Sumár finančného zabezpečenia opatrení

Opatrenie	Počet aktivít	suma na opatrenie v tis. Sk
Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí	2	55
Zabezpečenie ochrany životného prostredia	1	60
Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce	7	9295
Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní	3	5301
Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu	3	1384

Zdroj: Premier Consulting, spol. s r.o.

Vysvetlivky k údajom uvedeným v aktivitách:

Financovanie:

- Náklady v tis. Sk: Náklady na samotnú technickú realizáciu
- Možnosti financovania: možnosti získania financovania s uvedením potenciálneho zdroja
- Náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj. dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): finančné náklady, ktoré nie sú kalkulované v nákladoch na samotnú technickú dokumentáciu, ale sú pre realizáciu projektu nevyhnutné. Jedná

sa o náklady zo strany obce, pri investíciách, pri ktorých je investor iný ako obec sa nekalkulujú.

- Potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: súčet nákladov na samotnú technickú realizáciu projektu a nákladov na prípravu projektu. V prípade financovania projektov s využitím nenávratného finančného príspevku (alebo financovanie projektov súkromných investorov) je tu uvedená len suma, ktorú projekt vyžaduje prefinancovať zo strany obce.

Dopady:

Dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): sa udáva v hodnote za 1 kalendárny rok.

1. Opatrenie: Zabezpečenie stabilného rastu ekonomickej aktivity v obci a jej okolí

Aktivita: Vypracovanie PHSR
<p>Popis: Vypracovanie programového dokumentu obce v zmysle usmernenia MVRR SR.</p>
<p>prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja Plánovaný rok realizácie: 2008 zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1</p>
<p>Financovanie: Náklady v tis. Sk: 35 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 35</p>
<p>Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný dopad na kvalitu života: pozitívny</p>

Aktivita: Podpora rozvoja cestovného ruchu
<p>Popis: Podpora propagácie ubytovania v súkromí v rámci možností obce</p>
<p>prioritná oblasť: Podpora trvalo udržateľného rozvoja Plánovaný rok realizácie: 2010 (podľa finančných možností v období: 2010-2013) zodpovedný za realizáciu: obec dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3</p>
<p>Financovanie: Náklady v tis. Sk: 20 možnosti financovania: náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0 potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 20</p>
<p>Dopady: dopad na zamestnanosť: nulový vplyv dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny</p>

2. Opatrenie: Zabezpečenie ochrany životného prostredia

Aktivita: Zlepšenie enviromentálneho poznania obyvateľov obce	
Popis: Zlepšenie ochrany životného prostredia formou publikácie propagačných a vzdelávacích materiálov.	
prioritná oblasť: Ochrana životného prostredia	
Plánovaný rok realizácie: 2009 (podľa finančných možností v období: 2009-2010)	
zodpovedný za realizáciu: obec	
dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2	
Financovanie:	
Náklady v tis. Sk: 10	
možnosti financovania: OP Životné prostredie - opatrenie 53 - informačné a propagačné aktivity	
náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 50	
potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 50,5	
Dopady:	
dopad na zamestnanosť: nulový vplyv	
dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný	
dopad na kvalitu života: pozitívny	

3. Opatrenie: Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce

Aktivita: Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba miestnych komunikácií	
Popis: Skvalitnenie lokálnej infraštruktúry - rekonštrukcia miestnych komunikácií	
prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry	
Plánovaný rok realizácie: 2010 (podľa finančných možností v období: 2010-2011)	
zodpovedný za realizáciu: obec	
dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2	
Financovanie:	
Náklady v tis. Sk: 2000	
možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí	
náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 130	
potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 130	
Dopady:	
dopad na zamestnanosť: nulový vplyv	
dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk	
dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny	

Aktivita: Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba miestnych komunikácií

Popis: Skvalitnenie lokálnej infraštruktúry - výstavba miestnych komunikácií

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2011 (podľa finančných možností v období: 2011-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 2000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 130

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 130

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba miestnych komunikácií

Popis: Skvalitnenie lokálnej infraštruktúry - výstavba miestnej komunikácie ku kaplnke

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2011 (podľa finančných možností v období: 2011-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 500

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 65

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 65

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia a dostavba športového areálu

Popis: Rekonštrukcia a modernizácia športového areálu - objektu spoločenského významu a voľnočasových aktivít. Rekonštrukcia zahŕňa dobudovanie na viacúčelové ihrisko, výstavbu šatní a hygienických zariadení, oplotenia a pripojenie na inžinierske siete.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2011 (podľa finančných možností v období: 2011-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 3000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.1 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 170

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 170

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Oplocenie pozemkov areálu Materskej školy

Popis: Modernizácia miestnej infraštruktúry v obci.

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2008

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 65

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 1,95

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 66,95

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia

Popis: Rekonštrukcia a modernizácia miestnej technickej infraštruktúry

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2011 (podľa finančných možností v období: 2011-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 700

možnosti financovania: MH SR, OP KaHR, Opatrenie 2.2 Budovanie a modernizácia VO pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 71

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 106

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Aktivita: Spoločensko-oddychové centrum - úprava verejného priestranstva a verejnej zelene

Popis: Skvalitnenie lokálnej infraštruktúry - vybudovanie oddychovej zóny s altánkom v centre obce (lavičky, spevnená plocha, drobná architektúra a okrasné dreviny).

prioritná oblasť: Investície do občianskej infraštruktúry

Plánovaný rok realizácie: 2009 (podľa finančných možností v období: 2009-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 400

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 62

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 62

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

4. Opatrenie: Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní

Aktivita: Rekonštrukcia kultúrneho domu s vytvorením samostatných priestorov pre obecný úrad

Popis: Rekonštrukcia a modernizácia objektu spoločenského významu. Rekonštrukcia zahŕňajúca zateplenie obvodových stien, výmenu okien, dverí a opravu strechy s cieľom zlepšiť prevádzkovo-ekonomické a hygienické parametre zariadenia. Ozvučenie a internetizácia priestorov s cieľom lepšieho využitia.

prioritná oblasť: Rozvoj občianskej spoločnosti

Plánovaný rok realizácie: 2009 (podľa finančných možností v období: 2009-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 5000

možnosti financovania: Program rozvoja vidieka PRV 2007 - 2013 , Opatrenie 3.4.1 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 250

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 250

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Kultúrne pamiatky

Popis: Starostlivosť o kultúrne pamiatky v obci z hľadiska ich udržiavania a zachovania pre obec ako kultúrneho dedičstva pre ďalšie generácie

prioritná oblasť: Rozvoj občianskej spoločnosti

Plánovaný rok realizácie: 2011

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 3

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 35

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 1,05

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 36,05

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Vadičovské folklórne dni pod Ľadonhorou

Popis: Spoluúčasť Obce Dolný Vadičov na organizácii folklórnych dní.

prioritná oblasť: Rozvoj občianskej spoločnosti

Plánovaný rok realizácie: 2009 (podľa finančných možností v období: 2009-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 2

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 15

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 0

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 15

Dopady:

dopad na zamestnanosť: pozitívny - jedno až dve nové pracovné miesta

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

5. Opatrenie: Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu
Aktivita: Ozvučenie domu smútku

Popis: Modernizácia objektu spoločenského významu.

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2008

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 40

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 1,2

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 41,2

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): negatívny - zvýšenie bežných výdavkov o viac ako 50 tis. Sk

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Modernizácia miestneho rozhlasu

Popis: Modernizácia miestnej infraštruktúry v obci - bezdrôtový systém miestneho rozhlasu

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2008

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 255

možnosti financovania: Ministerstvo financií

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 57,65

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 134,15

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): nevýznamný

dopad na kvalitu života: pozitívny

Aktivita: Rekonštrukcia a udržiavacie práce obecného majetku

Popis: Rekonštrukcia a modernizácia miestnej technickej infraštruktúry, zlepšenie vzhľadu obce

prioritná oblasť: Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov

Plánovaný rok realizácie: 2008 (podľa finančných možností v období: 2008-2013)

zodpovedný za realizáciu: obec

dôležitosť (1 = vysoká, 2 = stredná, 3 = nižšia): 1

Financovanie:

Náklady v tis. Sk: 1000

možnosti financovania:

náklady na prípravu projektu v tis. Sk (proj.dokumentácia, žiadosť o eurofondy, verejné obstarávanie): 30

potreba financovania z vlastných zdrojov v tis. Sk: 1030

Dopady:

dopad na zamestnanosť: nulový vplyv

dopad na rozpočet (bežné príjmy/výdavky): pozitívny - úspora bežných výdavkov (nárast príjmov) o viac ako 50 tis. Sk

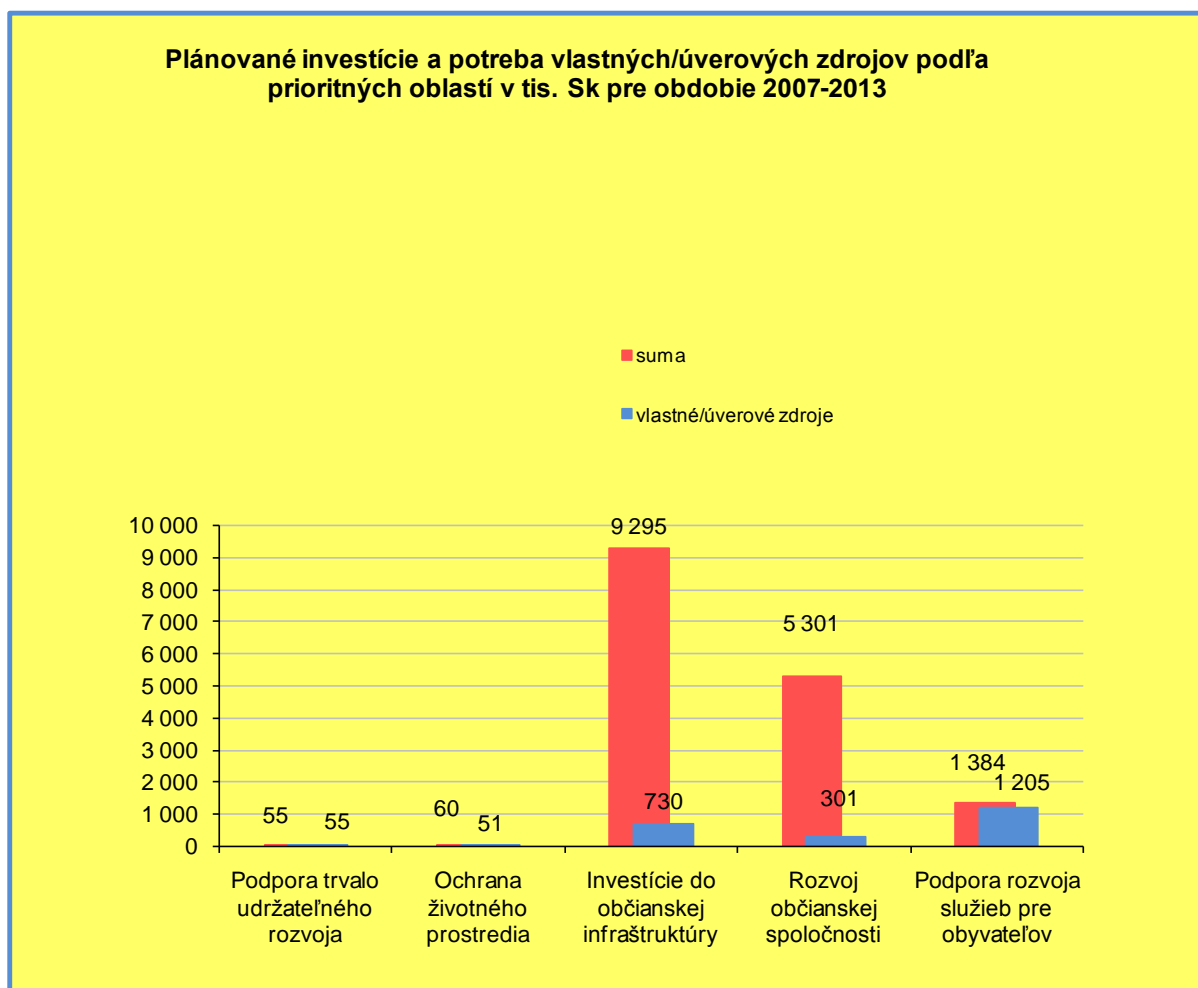
dopad na kvalitu života: veľmi pozitívny

Opis rozvojovej stratégie

Samotná charakteristika rozvojovej stratégie vyplýva z piatich prioritných oblastí určených v kapitole 4.1.

Graf 6: Plánované investície podľa prioritných oblastí

Výška investícií bola kalkulovaná na základe prioritných oblastí a na základe strategickej plánovacej matice HDR. Určuje potrebu vlastných zdrojov podľa výšky investícií, ktoré boli definované ako determinujúce faktory rozvoja obce. Výška plánovaných investícií / nákladov pre jednotlivé prioritné oblasti závisí od viacerých faktorov:

- investičná náročnosť aktivít – aktivity v oblasti občianskej infraštruktúry kladú najvyššie nároky na financovanie
- miera využitia cudzích zdrojov a zapojenia partnerov – do aktivít v oblasti trvalo udržateľného rozvoja sa budú zapájať aj partneri, ktorí prevezmú veľkú časť financovania, a tak spoluúčasť obce znížia

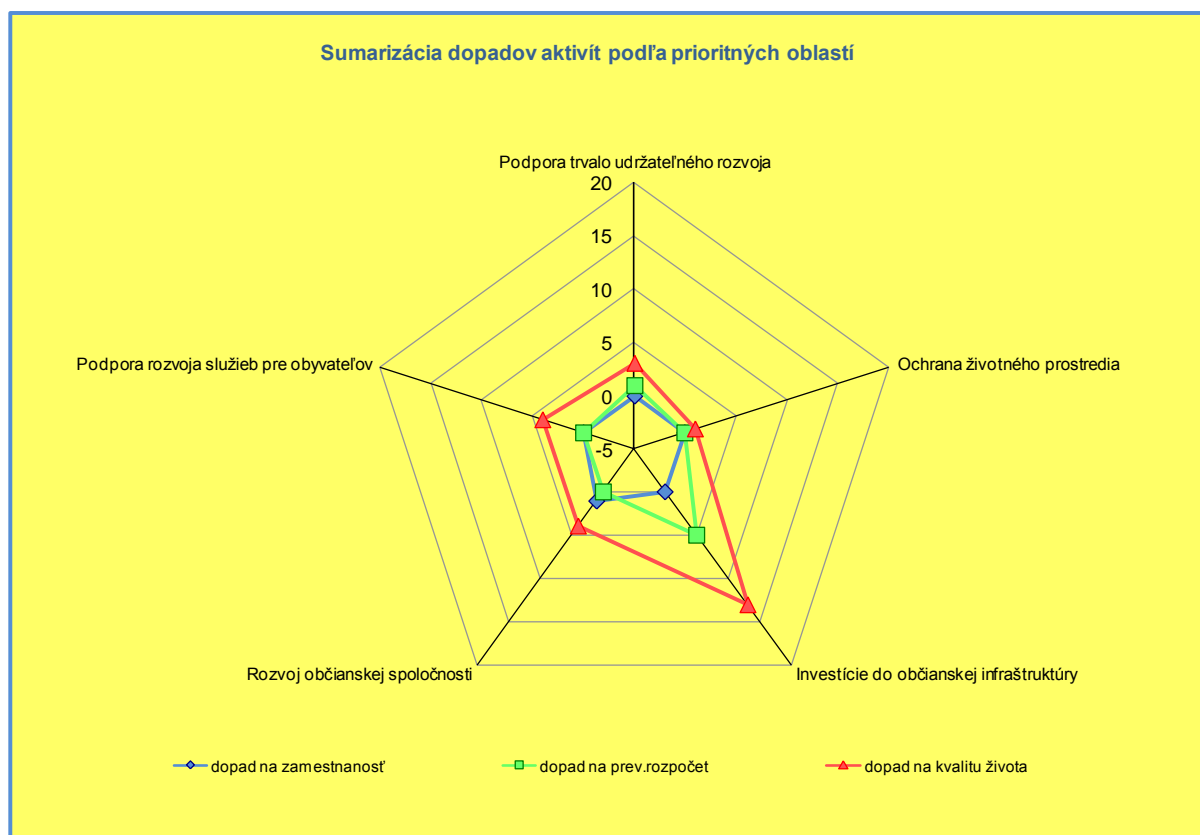
- nižšia celková suma aktivít v peňažnom vyjadrení neznamená nižšiu prioritu týchto aktivít alebo zanedbávanie tejto oblasti – tieto aktivity sú jednoducho menej finančne náročné avšak získanie iných zdrojov je často ťažšie.

Definovanie rozvojovej stratégie obce nadväzuje na výsledky komplexných analýz a na SWOT analýzu, pričom sa snaží odstrániť alebo prinajmenšom zmierniť identifikované disparity pomocou určených faktorov rozvoja. Rozvoj obce je chápaný ako jej hospodársky rozvoj, predovšetkým ako hospodársky rast. Malo by ísť hlavne o taký rozvoj, ktorý neničí vlastnú surovinovú a ľudskú základňu, zachováva životné prostredie, teda o trvalo-udržateľný.

4.3 Programová štruktúra, merateľné ukazovatele

Medzi merateľné ukazovatele zaraďujeme aj výšku nákladov (náklady celkové, náklady na prípravu projektov a potrebu financovania z vlastných zdrojov) a merateľné sú aj dopady na zamestnanosť, prevádzkový rozpočet a kvalita života v obci.

Merateľné ukazovatele sú podrobne charakterizované v rámci kapitoly 4.2. Opatrenia a aktivity, v tejto časti preto uvádzame ich sumarizáciu:

Z uvedenej sumarizácie vyplýva, že:

- kvalitu života občanov najviac posilnia aktivity v prioritnej oblasti Investície do občianskej infraštruktúry, Rozvoja občianskej spoločnosti a Podpory rozvoja služieb pre obyvateľov
- dopad na rozpočet obce je celkovo pozitívny

Rozvojová stratégia obce vychádza predovšetkým zo silných stránok a maximálneho možného využitia príležitostí identifikovaných vo SWOT analýze a v strategickej plánovacej matici.

5. FINANČNÝ PLÁN

Jednou z kľúčových otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenie aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- **rozpočet obce** je základným zdrojom financovania aktivít. V zmysle východiskových parametrov rozpočtu verejnej správy na rok 2007 sa v roku 2007 predpokladal rast hospodárstva na úrovni 8,9%, rast zamestnanosti o 0,8% a rast reálnych miezd o 4,1%. Priemerná ročná miera inflácie sa očakávala v hodnote 2,7%. Rozhodujúci podiel na príjmoch rozpočtov obcí budú mať v roku 2008 daňové príjmy, dotácie a transfery. V roku 2008 sa plánuje ich výnos v sume 58,4 mld. Sk. Z výnosov týchto daní a transferov musia obce a mestá zabezpečiť financovanie svojich originálnych pôsobností vrátane všetkých pôsobností presunutých a presúvaných z orgánov štátnej správy na obce v rámci pokračujúcej decentralizácie verejnej správy. Výnos dane z príjmov fyzických osôb sa odhaduje v sume 3,1 mld. Sk a výnos z príjmov právnických osôb sa odhaduje na 58,4 mld. Sk. Dotácie na prenesený výkon štátnej správy sa odhadujú v sume 18,9 mld. Sk, čo je v porovnaní s rokom 2007 nárast o 12%. Výška voľných prostriedkov je však limitovaná a preto je vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na nasledovné:
  - **zabezpečiť prípravu projektov** – projektová dokumentácia, príprava žiadostí na čerpanie eurofondov a iných žiadostí a podobne
  - **spolufinancovať europrojekty** – v rámci Programu rozvoja vidieka v opatrení Obnova a rozvoj obcí je síce intenzita pomoci 100 %, predpokladá sa však 5 % - ná spoluúčasť na dani z pridanej hodnoty, v ďalších opatreniach je štandardne nevyhnutné podieľať sa časťou 5 % na spoluufinancovaní europrojektov. Tento podiel vzrastie, ak berieme do úvahy aj vedľajšie náklady projektov.
  - **financovanie bežných aktivít** – ide najmä o neinvestičné aktivity v oblasti služieb obyvateľom alebo podpore kultúrneho a športového života
- **ostatné verejné zdroje**, najmä prostriedky ŠFRB sú vhodné na financovanie bytovej výstavby. Príležitosti na získanie nenávratného finančného príspevku zo štátneho rozpočtu sú v značnej miere obmedzené. Podstatným parametrom pre získanie dotácie na výstavbu obecných bytov bude projektovaná rozloha obytnej plochy jednotlivých b. j.
- **súkromné zdroje** – je možné použiť najmä v projektoch, ktoré sú orientované na podporu podnikateľského prostredia a súkromný sektor z neho bude mať tiež osôh
- **štrukturálne fondy EÚ** – je možné použiť na financovanie mnohých projektov, avšak treba uvážiť ich zložitú a náročnú prípravu.
- **úverové zdroje** – úvery sú vhodné na riešenie akútnych investičných potrieb prípadne na financovanie aktivít s pozitívnym dopadom na rozpočet obce.

Analýza súčasného hospodárenia – rok 2007, Súvaha obce k 31.12.2007 (Skrátená forma):

	tis. Sk	
neobežný majetok spolu	6 854	92,7%
dlhodobý nehmotný majetok	0	0,0%
dlhodobý hmotný majetok	4 559	61,7%
<i>pozemky</i>	1 500	20,3%
<i>umelecké diela a zbierky</i>	0	0,0%
<i>stavby</i>	2 971	40,2%
<i>stroje, prístroje a zariadenia</i>	56	0,8%
<i>dopravné zariadenia</i>	0	0,0%
<i>pestovateľské celky trvalých porastov</i>	0	0,0%
<i>obstaranie HIM</i>	0	0,0%
<i>drobný dlh. hm. majetok</i>	11	0,1%
<i>ostatný HIM</i>	21	0,3%
dlhodobý finančný majetok	2 295	31,1%
obežný majetok	537	7,3%
<i>zásoby</i>	5	0,1%
<i>pohľadávky</i>	29	0,4%
<i>finančný majetok</i>	503	6,8%
rozpocetové účty, z toho:	0	0,0%
<i>prostriedky rozpočtového hospodárenia</i>	0	0,0%
majetok spolu	7 391	100,0%
vlastné zdroje	7 261	98,2%
<i>majetkové fondy</i>	6 854	92,7%
<i>financne a peňažne fondy</i>	316	4,3%
<i>výsledok hospodárenia</i>	91	1,2%
zdroje krytia prostriedkov rozpočt.hosp.	0	0,0%
cudzie zdroje	130	1,8%
<i>dlhodobé záväzky</i>	8	0,1%
<i>krátkodobé záväzky</i>	122	1,7%
<i>bankové úvery</i>	0	0,0%
<i>prechodné účty pasívne</i>	0	0,0%
pasíva celkom	7 391	100,0%

Majetok obce tvorí predovšetkým dlhodobý hmotný majetok v celkovej súčasnej hodnote 4559 tis. Sk. Tvorený je predovšetkým skupinou stavby (2971 tis. Sk; 40,2% majetku obce) a skupinou pozemky (1500 tis. Sk; 20,3% majetku obce).

vybrané ukazovatele	
momentálna likvidita	381 tis. Sk
likvidita 1. Stupňa	381 tis. Sk
likvidita 2.stupňa	410 tis. Sk
likvidita 3.stupňa	415 tis. Sk
ukazovateľ zadĺženosti	1,76%
miera zadĺženosti	1,79%
úverová zaťaženosť	0,00%
miera opotrebenie stavieb	76,0%
miera opotrebenia zariadení a tech.	84,8%

Obec má v súvislosti s prevádzkou vyrovnané záväzky a jej aktivity sú v súlade so Zákonom NR SR č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pod likviditou rozumieme schopnosť obce uhradiť včas svoje záväzky voči všetkým dodávateľom (veriteľom). Pod likvidnosťou aktív rozumieme schopnosť v čo najkratšom čase pretransformovať jednotlivé majetkové súčasti podniku na peňažné prostriedky, a to bez straty alebo bez podstatnej zľavy z ich účtovnej hodnoty.

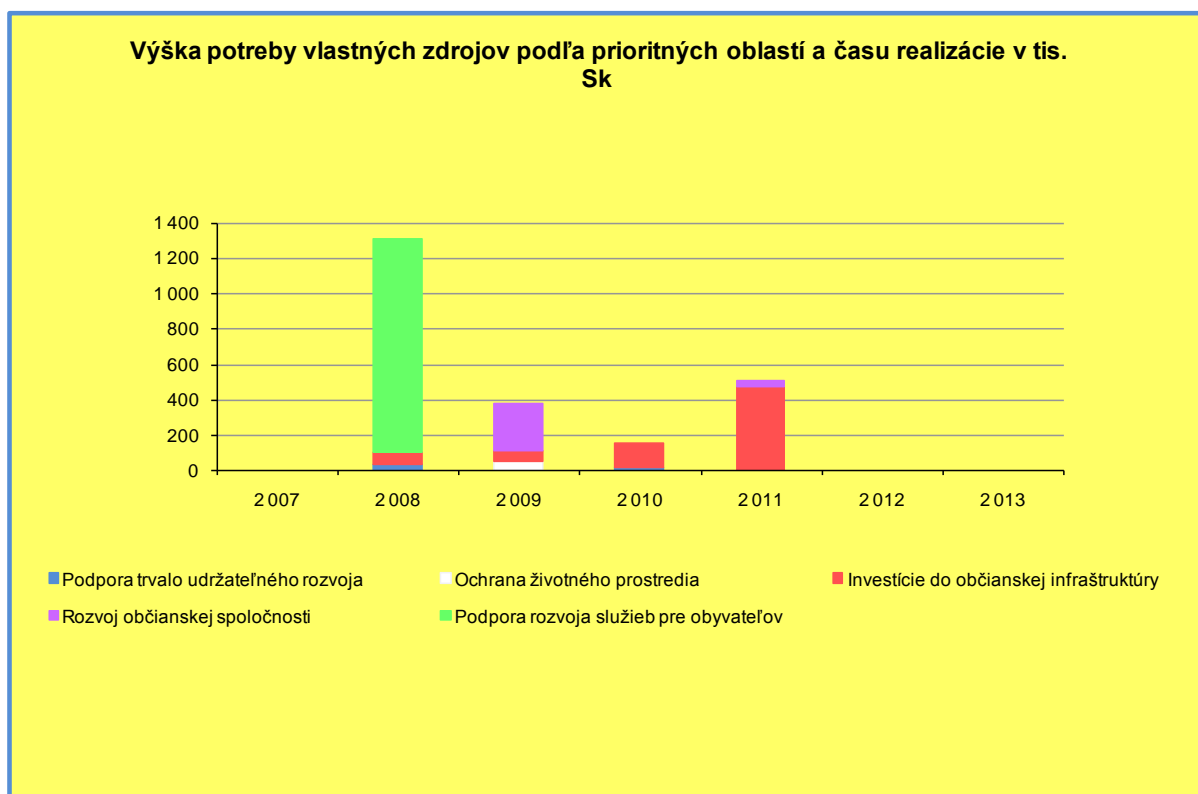
Likvidita 1. stupňa vypovedá, aký podiel krátkodobých dlhov môže subjekt k určitému dňu (v závislosti od toho, z ktorého dňa sú pre analýzu poskytované údaje) vyplatiť v hotovosti. Za optimálny sa považuje pomer od 0,00 do 0,60.

Likvidita 2. stupňa vypovedá o tom, ako je subjekt schopný zaplatiť krátkodobé dlhy bez predaja zásob. Zásoby môžu byť ovplyvnené ich likvidnosťou. Tento ukazovateľ je pre posúdenie likvidity veľmi dôležitý. V zásade platí, že hodnota ukazovateľa by sa mala pohybovať od 1,00 do 1,50. Ak je hodnota menšia ako 1,00, subjekt musí rátať s tým, že na zaplatenie záväzkov bude musieť likvidovať zásoby. Ak je hodnota vyššia ako 1,00, tak po úhrade krátkodobých záväzkov má ešte rezervu (napr. ak bežná likvidita je 1,25, táto rezerva predstavuje 25 %).

Ukazovateľ likvidity 3. stupňa udáva podiel krátkodobých dlhov na financovaní obežného majetku. Čím je likvidita 3. stupňa väčšia, tým je väčší podiel financovania krátkodobého majetku dlhodobými zdrojmi, čo znižuje riziko platobnej neschopnosti pre prípad, že sa nepodarí premeniť časť nepeňažného obežného majetku na peňažné prostriedky. Hodnota ukazovateľa nemá byť menšia ako 1,50, optimum je 2,00 a za maximálnu hodnotu je považovaný pomer 2,50.

Plánované aktivity boli posudzované z finančného hľadiska pre posúdenie súladu investičných aktivít a ich rozpočtov so zákonom NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

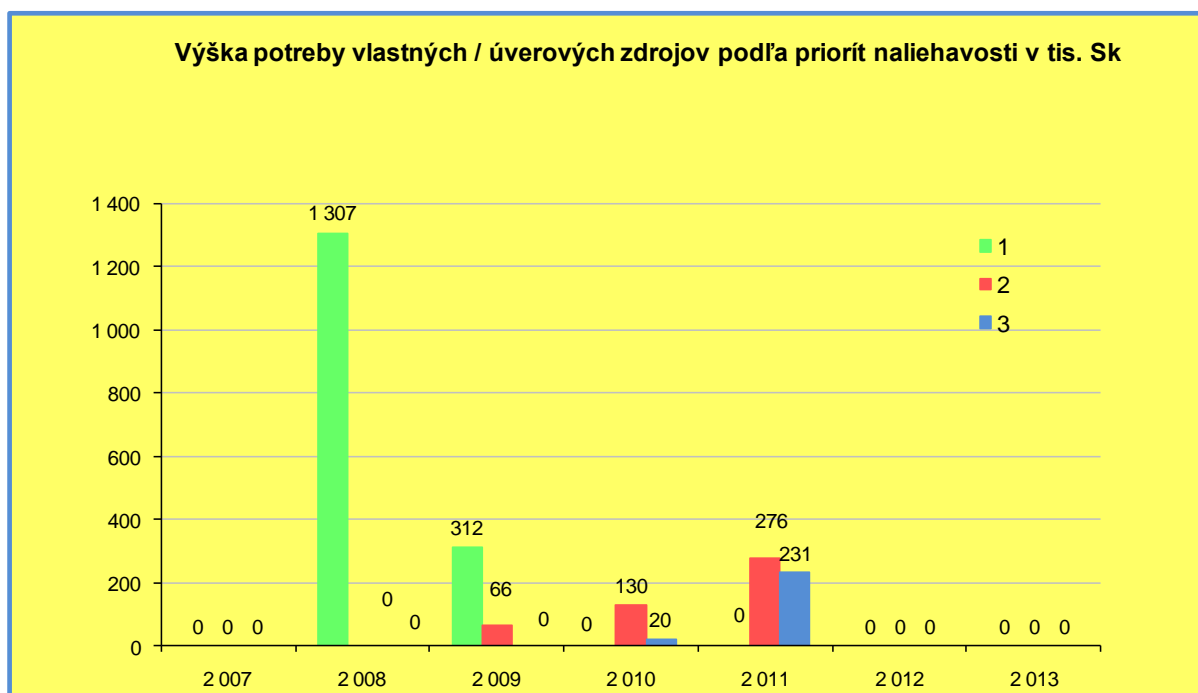
Tabuľka predstavuje potrebu vlastných zdrojov v jednotlivých rokoch realizácie aktivít plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja predpokladá vyššie investície v prvých rokoch, nakoľko sa počíta aj s prípadným úverovým financovaním s následným splácaním v ďalších rokoch.

Nasledujúca tabuľka predstavuje alternatívne možnosti investícií v závislosti od možnosti získania financovania rozvojových projektov obce:

- **Priorita č.1 – najvyššia priorita.** Uvedené investície budú realizované bezpodmienečne, pretože sú najnaliehavejšie a najakútnejšie z hľadiska rozvoja obce. Uvedené investície budú realizované bez ohľadu na to, či obec získa financovanie pre uvedené aktivity zo zdrojov EÚ.
- **Priorita č. 2 – stredná priorita.** Uvedené investície budú realizované v prípade, že obec získa prostriedky na realizáciu aktivít z prostriedkov EÚ. V prípade nezískania uvedených prostriedkov budú investície odložené do času, pokiaľ nebude zaistené financovanie.
- **Priorita č.3 – najnižšia priorita.** Prevažne projekty menšieho rozsahu a finančnej náročnosti, ktoré je možné realizovať vlastnými zdrojmi, ale nemali by ohroziť aktivity s vyššou prioritou.

Z hľadiska potrieb rozvoja obce je dôležité zabezpečiť aj participáciu súkromných zdrojov na jednotlivých projektoch. Preto obec bude realizovať aktivity pre vytvorenie priaznivého investičného prostredia v obci (viď. kapitolu 4.2.).

5.1 Rozdelenie financií na programovacie obdobie

Plánované čerpanie zdrojov bolo uvedené v časti 4.2 ku každej aktivite samostatne. Na tomto mieste uvádzame sumarizáciu čerpania jednotlivých zdrojov.

Rozdelenie financií na programovacie obdobie											
Rok	Oprávnené náklady spolu		Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB	
			Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje						
					Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje				Miestne zdroje
A=B+H+							G		H		
CH		B=C+D	C	D=E+F+G	E	F				CH	
2007	0		0	0	0	0	0	0		0	
2008	1 486		1 486	0	1 486	179	0	1 307		0	
2009	5 787		5 787	4 057	1 730	1 352	0	378		0	
2010	2 150		2 150	1 500	650	500	0	150		0	
2011	6 672		6 672	4 710	1 962	1 455	0	507		0	
2012	0		0	0	0	0	0	0		0	
2013	0		0	0	0	0	0	0		0	
Spolu	16 095		16 095	10 267	3 866	2 031	0	1 835		0	

Údaje sú v tis. Sk

5.2 Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Doleuvedená tabuľka uvádza súhrn čerpania zdrojov podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Rozdelenie financií na priority a opatrenia											
prioritná pblasť	Oprávnené náklady spolu		Verejné zdroje							Súkrom né zdroje	EIB
			Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje						
					Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionál ne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+ CH		B=C+D	C	D=E+F+ G	E	F	G		H	CH
1	55		55	0	55	0	0	55		0	
2	60		60	7	53	2	0	51		0	
3	9 295		9 295	6 510	2 785	2 055	0	730		0	
4	5 301		5 301	3 750	1 551	1 250	0	301		0	
5	1 384		1 384	0	1 384	179	0	1 205		0	
Spolu	16 095		16 095	10 267	5 828	3 486	0	2 342		0	

Údaje sú v tis. Sk

6. ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

PHSR je potrebné podrobiť každoročnému posúdeniu v odborných komisiách, a tak aktualizovať plán aktivít na nasledujúci rok. PHSR je živý dokument, ktorý je potrebné aktualizovať a upravovať podľa akútnych potrieb či možností financovania.

Strategické plánovanie podpory rozvoja obce je charakteristické najmä:

- orientáciou podpory na dosiahnuté efekty,
- hierarchickým usporiadaním cieľov,
- riadením na základe procesov,
- permanentným monitorovaním a vyhodnocovaním efektov,
- permanentným učením sa a inováciou,
- rozvíjaním partnerstiev,
- zodpovednosťou voči verejnosti.

Na základe poznatkov o efektívnosti a účinnosti vynaložených nákladov sa budú iniciovať inovačné zlepšenia v rámci stanovovania cieľov v obci. Informácie o účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov sú nenahraditeľným zdrojom permanentného rozširovania poznatkov v oblasti podpory rozvoja obce.

6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Zabezpečenie realizácie a naplnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja bude dosiahnuté koordinovaným a širokospektrálnym pôsobením všetkých zainteresovaných cieľových skupín v obci v kombinácii s využitím schopností a skúseností všetkých zodpovedných osôb.

V časti 4.2 je uvedený subjekt zodpovedný za realizáciu každej aktivity. Väčšina aktivít je v pôsobnosti obce. Nakoľko sú tieto aktivity rozsiahle a náročné, je potrebné určiť konkrétne osoby či komisie v orgánoch obce, ktoré budú tieto aktivity riadiť a koordinovať.

V pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja neurčujeme konkrétne mená či posty, nakoľko takéto rozhodnutie je potrebné robiť operatívne.

Je však možné rámcovo určiť kompetencie jednotlivých orgánov obce. Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Zastupiteľstvo obce je najvyšší orgán na čele so starostom, má politickú a riadiacu zodpovednosť za plnenie celého programu rozvoja obce.

Obecné zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o postupe realizácie programu, ustanovuje riadiacu skupinu alebo osobu, ktorá bude poverená riadením procesu, schvaľuje návrhy a projekty rozvoja, dojednáva partnerské vzťahy, hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu a zabezpečuje jeho realizáciu a rozhoduje o zmenách.

Zastupiteľstvo spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce. Realizácia programu je vykonávaná na základe projektov. Na realizácii programu sa budú podieľať odborníci a partneri, nakoľko účinnosť plnenia programu je možné zvýšiť len na

základe partnerstiev. Okrem podnikateľskej sféry sú vhodnými partnermi subjekty so skúsenosťami vo sfére čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ.

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je najvhodnejšia prostredníctvom implementačných programov, ktoré môže obec realizovať sama alebo v spolupráci s externými poradenskými organizáciami. Úlohou implementačného projektu je zaviesť dané opatrenie do praxe a ďalej vykonať potrebné opatrenia, aby sa pokračovalo v práci navrhnutým smerom alebo priamo realizovať opatrenie do jeho úspešného naplnenia cieľov a dosiahnutia programovaného výsledku a stavu.

Organizačné opatrenia špecifikujú nástroje, ktorými bude zabezpečené napĺňanie vytýčených strategických cieľov a zámerov v PHSR a nástroje, akými sa strategický dokument dopĺňa a aktualizuje. Je potrebné zabezpečiť inštitucionálne zabezpečenie implementácie konkretizovaných zámerov v jednotlivých oblastiach rozvoja obce. Inštitucionálne hľadisko poskytne informáciu o tom, kto bude realizovať naplnenie vytýčených cieľov a kto ponesie zodpovednosť za ich dosiahnutie a splnenie. Zodpovednosť je konkretizovaná v rámci každého jedného plánovaného projektu v obci.

6.2 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh, čo znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadaviek ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov).

V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základe výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období.

Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

6.3 Harmonogram realizácie

Každá aktivita má v časti 4.2 určený predpokladaný termín realizácie. Dolu uvedená tabuľka sumarizuje harmonogram podľa jednotlivých prioritných oblastí.

Časový harmonogram nie je záväzný a bude priebežne aktualizovaný na základe finančnej situácie a rozpočtu obce.

Harmonogram realizácie podľa priorít							
oblasť / rok	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011	2 012	2 013
Podpora trvalo udržateľného rozvoja							
Ochrana životného prostredia							
Investície do občianskej infraštruktúry							
Rozvoj občianskej spoločnosti							
Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov							

7. ZÁVER

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodárska oblasť, sociálna a technická infraštruktúra a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný vo SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja, Plánu rozvoja vidieka SR na roky 2007-2013 a Národného strategického referenčného rámca so zameraním na roky 2007 - 2013. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ, to znamená využitie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Vykonateľnosť PHSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné.

Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne doplňovať o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PHSR ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

